

Kistérségfejlesztési programok alap kutatása

BERETTYÓÚJFALUI KISTÉRSÉG

A KISTÉRSÉG BEMUTATÁSA

A kistérség területe 1225,53 km². Sokfalvas, közepes nagyságúnak mondható kistérség, amelyhez 23 község tartozik, 3 nagyközség és 3 város. A három város: Berettyóújfalu, Biharkeresztes és Komádi. A lakónépesség 55170 fő, a népsűrűség 45%. 100 km²-re jutó települések száma 2,4. A legkisebb település lakónépessége 156 fő, a legnagyobb településé 162227. A községek lakónépessége 21881 fő, a nagyközségeké 6646 fő, a 3 városé 26643 fő. Ha a lakónépesség eloszlását nézzük, akkor azt találjuk, hogy a lakónépesség 1,5 %-a él a kistérségben található 3 aprófaluban, vagyis 0-499 lélekszámú településen, 10 község népessége esik 500-999 közé, itt él a kistérség népességének 13,5%-a. 11 db 1000-1999 lélekszámú település található a kistérségben, ez a lakosság 27,7%-nak biztosít otthont, a lakónépesség 16,7% -a él a 3 db 2000-4999 lélekszámú településen, 11,1%-a az egyetlen 5000-9999 lélekszámú településen (Biharkeresztes) és 29,4% - a az egyetlen 10 000 – 19 999 lélekszámú településen, Berettyóújfaluban.

A kistérség strukturális válságövezetben helyezkedik el. **Bakonszeg, Berettyóújfalu, Csökmő, Darvas, Furta, Tépe, Újiráz, Vekerd, Zsáka** mind a 219/1996. (XII.24.), a 215/1997. (XII.1.) Kormányrendeletek, illetve az 50/2001. (VII. 20.) FVM rendelet értelmében, a területfejlesztés szempontjából kedvezményezettnek minősül.

Az elmaradottságot jól jellemzi, hogy a Gazdasági Minisztérium által kialakított komplex fejlettségi mutatószám alapján a Berettyóújfalui statisztikai kistérség 1999-ben hazánk 150 kistérsége között a 102-137. helyet foglalta el, *öt év alatt fejlettsége nem változott*. Sőt az egyes fejlettségi mutatók egyenkénti rangsor-osztályzatának átlaga alapján 1999-ben a Berettyóújfalui kistérség a 143-144. helyen állt az országban.

Berettyóújfalu a bihari térség központja. A 17. században hajdúvárosi rangot kapott. A 1950-ig a Csonka-Bihar vármegye székhelye. 1979-ben visszakapja városi rangját. A térség fontos gazdasági és kulturális centruma, öt középiskolája és területi kórháza miatt viszonylag nagy vonzáskörzettel rendelkezik.

A KGST összeomlása okozta értékesítési válság áttételesen rányomta bélyegét a Közép-Bihari Kistérség gazdaságára, s önerejéből azóta sem tud kilábalni az ezt követő hullámvölgyből, ezért gazdasági növekedése lassan és vontatottan halad.

A bihari térség gazdasági tengelye a Berettyóújfalu - Biharkeresztes (42. számú E60 főút) térszerkezeti vonal, része a Budapest - Nagyvárad országos térszerkezeti vonalnak, és a közép-európai nemzetközi közlekedési folyosónak. Az észak-déli irányú Nyíregyháza - Debrecen - Békéscsaba - Szeged jelenleg regionális jelentőségű tengely pedig középtávon növekvő fontosságúvá válik. A térség megközelíthetősége lassan javul. A határátkelő magyar-román határforgalomban betöltött szerepe tehát azt mutatja, hogy a tranzit megállítást érdemes a gazdaságfejlesztés egyik céljaként kitűzni. Továbbfejlesztése (repülőtér, vasút-, úthálózat korszerűsítés stb.) esetén mind a belföldi, mind a külföldi befektetők számára jó lehetőséget teremt egy-egy speciális szegmens mentén az adottságok kihasználására (*biogazdálkodás, ökoturizmus stb.*).

Összességében a térség infrastrukturális állapota lassan javul. Számos útfejlesztést, közműfejlesztési beruházást hajtottak végre. Az alapszolgáltatások állapota (*telefon, gáz, villany stb.*) megfelelő, de a környezet állapotát veszélyeztető hiányosságok (*kisebb utak, szennyvízcsatorna hálózat*) továbbra is fennállnak. Némiképp javítja a helyzetet az ISPA

keretében megvalósuló hulladékgazdálkodási program, de további beruházásokra van szükség.

Az előregedő korstruktúrájú falvakban a lakosság nagy része már túl van a produktív életszakaszán. A fiatal munkaképes korú népesség elvándorol, bár ennek üteme lassan mérséklődik. Ez az állapot (aktív népesség alacsony aránya, értelmiség elvándorlása) nehezíti a fejlesztés, a növekedés lehetőségeinek megteremtését (amely hosszú folyamat) és tovább növeli az eltartott rétegek magas arányából fakadó szociális terheket.

A lakosság életminőségét meghatározó körülmények átlagosnak mondhatók. A lakásállomány állapota változó, különösen a lakótelepek felújításra szorulnak. A gépkocsiállomány leromlott, de telefonellátottság terén a Kistérség az átlagosnál valamivel jobb helyzetben van.

A közintézmény hálózat ugyan kiépült, de sokszor fenntartási nehézségek, minőségi problémák vannak. A pénzügyi, gazdasági szolgáltató szféra a városokban kezd kiépülni, de még hiányos.

A Bihari Vállalkozási Övezet létrehozása és a Bihari Regionális Ipari Park kialakítása a befektetett tőke ellenére sem képes még betölteni olyan szerepet a megyei programok között, mint amilyenre hivatott lenne.

A Berettyóújfalui statisztikai körzet munkanélküliségi mutatója 11,1%, a tartós munkanélküliek aránya 5,7%, mindkét érték az elmúlt öt év alatt lassú csökkenést jelez. Azonban a Kistérség D-i része magasabb munkanélküliségi mutatókkal jellemezhető, ami a képzési, átképzési programok szükségességét mutatja.

A kistérség legfontosabb természeti kincse a termálvíz, amely nagy valószínűséggel balneológiai szempontból is jelentősek, de balneológiai minősítéssel csak Berettyóújfalu kútja rendelkezik. A kistérség az Alföld egyik legmélyebbre süllyedt része. A mocsarakat mára lecsapolták, de a mai napig magas a belvizes területek aránya, és gyakoriak a vízhatású talajtípusok (köttek, rossz vízgazdálkodásúak.) A magyarországi átlagnál jóval szélsőségesebb időjárás jellemző, a csapadék kevés és szélsőségesen érkezik, folyamatosan fúj a szél (szélcsendes napok aránya kb. 7%), jellemző a fagyváltozékony időszakok jelentkezése. Az éghajlat mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, egyes részein szárazba hajló, tehát bármilyen földhasznosítás csak korlátozottan tehető meg.

A fő utak közvetlen környezetét kivéve nincs jelentős légszennyezés. A szennyezések elsősorban közlekedési eredetűek, ennek csak negyede származik háztartási fűtésből, nyolcada iparból. A kistérség kevésbé iparosodott jellege miatt csak Berettyóújfaluban van határértéket meghaladó ipari zajforrás. A vasúti forgalom és a közút hatása lokális, a reptéri zaj a füves leszálló pálya miatt szintén csak a közvetlen környezetet érinti.

A KISTÉRSÉG TÁRSADALOMSTATISZTIKAI ADATAI

A KISTÉRSÉG TELEPÜLÉSEINEK NÉPESSÉGSZÁMA (fő)

Település neve	1970	1980	1990	2001	2002
Ártánd	766	714	602	568	598
Bakonszeg	1 678	1 489	1 351	1 283	1256
Bedő	725	580	423	329	307
Berekböszörmény	2 850	2 449	2 078	1 889	1872
Berettyóújfalu	13 749	16 052	16 399	15 886	16 107
Biharkeresztes	4 871	4 661	4 498	4 303	4 227
Bojt	1 190	973	802	595	567
Csökmő	3 015	2 686	2 401	2 231	2 178
Darvas	1 123	908	714	691	677
Esztár	1 913	1 661	1 467	1 421	1 412
Furta	1 847	1 625	1 376	1 238	1 179
Gáborján	1 442	1 176	959	945	927
Hencida	2 054	1 746	1 305	1 322	1 313
Kismarja	2 020	1 772	1 377	1 411	1 349
Komádi	9 109	8 197	7 111	6 363	6 055
Körösszakál	1 355	1 146	956	951	914
Körösszegapáti	1 744	1 519	1 248	1 050	1 002
Magyarhomorog	1 444	1 244	1 135	989	930
Mezőpeterd	803	731	622	599	578
Mezősas	1 133	933	816	715	648
Nagykereki	2 059	1 704	1 408	1 387	1 384
Pocsaj	3 532	3 262	2 782	2 759	2 727
Szentpéterszeg	1 632	1 485	1 279	1 276	1 216
Tépe	1 465	1 348	1 231	1 180	1 172
Told	608	475	400	357	387
Újiráz	1 172	991	781	665	576

Váncsod	1 788	1 592	1 403	1 379	1 350
Vekerd	397	301	237	166	154
Zsáka	2 589	2 165	1 911	1 769	1 717
Kistérség összesen	82 809	78 085	70 638	67 225	66 348

A TELEPÜLÉSEK KORCSOPORTI MEGOSZLÁSA (fő, %)

1990

Település neve	0-29		30-39		40-49		50-59		60-		Összesen
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	
Ártánd	126	22,0%	82	14%	83	14%	64	11%	145	25%	574
Bakonszeg	493	38,2%	178	14%	150	12%	171	13%	300	23%	1 292
Bedő	126	33,4%	61	16%	41	11%	56	15%	93	25%	377
Berekböszörmény	739	38,2%	275	14%	227	12%	276	14%	417	22%	1 934
Berettyóújfalu	7621	45,4%	2843	17%	2127	13%	1743	10%	2446	15%	16 780
Biharkeresztes	1773	40,6%	710	16%	546	12%	499	11%	842	19%	4 370
Bojt	288	38,7%	89	12%	68	9%	120	16%	179	24%	744
Csökmő	900	40,2%	331	15%	259	12%	291	13%	457	20%	2 238
Darvas	283	39,9%	93	13%	75	11%	106	15%	152	21%	709
Esztár	582	41,5%	221	16%	149	11%	188	13%	261	19%	1 401
Furta	439	34,0%	209	16%	139	11%	162	13%	343	27%	1 292
Gáborján	345	38,0%	109	12%	111	12%	115	13%	229	25%	909
Hencida	482	38,3%	136	11%	145	12%	197	16%	299	24%	1 259
Kismarja	471	35,7%	181	14%	139	11%	190	14%	338	26%	1 319
Komádi	2842	42,1%	983	15%	786	12%	822	12%	1310	19%	6 743
Körösszakál	312	35,7%	109	12%	108	12%	115	13%	230	26%	874

A TELEPÜLÉSEK KORCSOPORTI MEGOSZLÁSA (fő, %) 2001

Település neve	0-29		30-39		40-49		50-59		60-		Összesen
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	
Ártánd	189	34%	59	11%	86	16%	80	15%	136	25%	550
Bakonszeg	435	35%	187	15%	182	15%	134	11%	302	24%	1 240
Bedő	99	31%	35	11%	56	18%	39	12%	88	28%	317
Berekböszörmény	726	39%	231	12%	263	14%	200	11%	429	23%	1 849
Berettyóújfalu	6520	40%	1969	12%	2690	17%	2014	12%	2923	18%	16 116
Biharkeresztes	1636	39%	524	12%	670	16%	535	13%	865	20%	4 230
Bojt	235	40%	73	12%	68	12%	58	10%	156	26%	590
Csökmő	895	41%	246	11%	309	14%	259	12%	462	21%	2 171
Darvas	230	35%	88	14%	101	16%	66	10%	165	25%	650
Esztár	558	41%	173	13%	201	15%	137	10%	298	22%	1 367
Furta	406	34%	140	12%	202	17%	136	12%	298	25%	1 182
Gáborján	378	41%	122	13%	114	12%	112	12%	202	22%	928
Hencida	623	47%	153	12%	147	11%	124	9%	271	21%	1 318
Kismarja	560	40%	162	12%	211	15%	155	11%	312	22%	1 400
Komádi	2376	40%	748	12%	891	15%	697	12%	1303	22%	6 015
Körösszakál	343	38%	136	15%	108	12%	111	12%	213	23%	911
Körösszegapáti	283	29%	120	12%	149	15%	136	14%	296	30%	984
Magyarhomorog	316	34%	91	10%	162	18%	122	13%	226	25%	917
Mezőpeterd	208	35%	71	12%	78	13%	69	12%	160	27%	586
Mezősas	227	33%	79	12%	103	15%	77	11%	194	29%	680

Nagykerek	549	40%	148	11%	198	15%	167	12%	299	22%	1 361
Pocsaj	1182	43%	335	12%	396	14%	286	10%	534	20%	2 733
Szentpéterszeg	492	39%	180	14%	190	15%	111	9%	279	22%	1 252
Tépe	418	36%	166	14%	176	15%	138	12%	277	24%	1 175
Told	164	46%	48	14%	46	13%	26	7%	69	20%	353
Újiráz	186	31%	58	10%	79	13%	108	18%	165	28%	596
Váncsod	518	38%	185	14%	178	13%	146	11%	321	24%	1 348
Vekerd	36	22%	13	8%	22	13%	21	13%	75	45%	167
Zsáka	622	37%	235	14%	239	14%	206	12%	400	24%	1 702
Kistérség	26141	40%	8264	13%	9988	15%	7779	12%	13915	21%	66 087

VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZET

Település	1970-1979	1980-1989	1990-2001
Ártánd	-38	-65	15
Bakonszeg	-85	-43	-3
Bedő	-216	-85	-23
Berekböszörmény	-288	-195	-26
Berettyóújfalu	1 520	-237	-397
Biharkeresztes	-355	-149	-59
Bojt	-208	-141	-133
Csökmő	-448	-216	-44
Darvas	-206	-131	-45
Esztár	-325	-150	-50
Furta	-181	-88	-3
Gáborján	-166	-146	69
Hencida	-255	-354	-17
Kismarja	-193	-281	116
Komádi	-1 106	-874	-532
Körösszakál	-184	-124	70
Körösszegapáti	-201	-116	-102
Magyarhomorog	-231	-34	-116
Mezőpéterd	-18	-77	-14
Mezősas	-139	-94	-44
Nagykereki	-363	-178	99
Pocsaj	-438	-508	-50
Szentpéterszeg	-87	-160	26
Tépe	-72	-111	23
Told	-110	-72	-30
Újiráz	-217	-152	-37
Váncsod	-137	-137	45

Vekerd	-58	-28	-16
Zsáka	-416	-146	-8
Kistérség	-6 034	-6 034	-1 192

KORMEGOSZLÁS MUTATÓSZÁMAI

Település neve	100 felnőtt korúra jutó gyermek- és öregkorú		100 gyermekkorúra jutó öregkorú	
	1990	2001	1990	2001
Ártánd	76	74	142	140
Bakonszeg	73	75	123	131
Bedő	73	80	141	166
Berekböszörmény	72	84	107	103
Berettyóújfalu	63	54	60	107
Biharkeresztes	70	64	88	111
Bojt	79	101	119	111
Csökmő	74	69	93	110
Darvas	73	80	103	134
Esztár	74	72	78	108
Furta	86	76	135	140
Gáborján	78	74	135	105
Hencida	72	100	132	70
Kismarja	79	83	137	97
Komádi	76	78	82	98
Körösszakál	78	76	151	118
Körösszegapáti	81	81	160	204
Magyarhomorog	80	71	94	145
Mezőpeterd	73	83	126	151
Mezősas	79	86	135	160
Nagykereki	81	78	114	100
Pocsaj	78	78	87	80
Szentpéterszeg	76	75	112	108
Tépe	59	74	119	124
Told	90	95	111	67
Újiráz	82	79	161	168
Váncsod	79	78	116	118
Vekerd	81	109	296	625

Zsáka	76	74	116	124
Kistérség		68		108

A KISTÉRSÉG LAKOSAINAK LEGMAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉGE

Település neve	1990						2001					
	Max. 8 osztályt végzett		Középiskolát végzett		Egyetemet, főiskolát végzett		Max. 8 osztályt végzett		Középiskolát végzett		Egyetemet, főiskolát végzett	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Ártánd	300	63,6	57	12,7	9	2,2	156	0,9	82	77	18	23,1
Bakonszeg	658	62,8	145	14,3	41	4,6	361	0,4	174	79,6	40	22,9
Bedő	191	61,4	58	19,3	18	6,6	108	0,8	41	76,5	17	23,6
Berekböszörmény	989	64,1	160	10,8	43	3,3	628	1,1	148	78,2	46	14
Berettyóújfalu	9664	76	3281	28,3	910	9	3 767	0,8	3 274	88	1 174	37,7
Biharkeresztes	2448	71,6	792	24,6	185	6,5	1 020	1	843	82,9	224	33,9
Bojt	307	51,7	53	9,3	8	1,6	182	0,8	28	66,2	6	8,6
Csökmő	1028	58,9	168	10,1	42	2,9	681	0,8	179	77	51	14,7
Darvas	355	63,3	38	7,1	7	1,5	240	0,7	56	80,3	5	12,7
Esztár	684	64,1	72	7	19	2,1	501	0,9	101	77,5	28	12,7
Furta	606	58,4	99	9,9	26	2,8	336	0,6	120	76,1	24	15,9
Gáborján	432	58,5	76	10,7	12	1,9	262	1,1	105	76,9	21	19
Hencida	529	51,3	72	7,4	24	2,8	340	2,3	74	65,3	26	11,5
Kismarja	527	49,1	72	6,9	21	2,3	443	2,4	80	67,1	20	10,5
Komádi	3086	60	744	15,2	170	3,9	1 657	2,4	629	74,3	194	18,8
Körösszakál	414	57,3	84	12	26	4,2	270	0,8	70	75,6	38	15,9
Körösszegapáti	602	61,1	140	14,8	35	4,1	265	–	113	77,1	43	19,2
Magyarhomorog	500	59,5	94	11,5	27	3,6	292	0,7	80	74,1	27	14,9
Mezőpeterd	316	62,8	49	10,3	8	1,9	177	0,4	67	75,8	7	16,2
Mezősas	361	57,1	49	8,1	13	2,4	217	1	60	71,9	14	13,8
Nagykeréki	569	54,2	79	7,8	16	1,8	497	0,7	99	72,8	22	12,4
Pocsaj	1244	61,3	251	13	79	4,6	851	2,1	252	78,7	90	18,2

Szentpéterszeg	547	54,9	121	12,6	30	3,5	321	0,4	141	78,3	41	21
Tépe	682	67,7	118	12,3	20	2,4	386	3,3	114	81,3	25	16,1
Told	135	47,5	8	2,9	1	0,4	115	2,1	11	70,8	1	5,5
Újiráz	357	62,7	64	11,5	14	2,8	213	–	49	79,3	14	13,3
Váncsod	615	57,6	97	9,6	21	2,3	379	0,7	112	71,8	26	13,8
Vekerd	111	56,6	7	3,7			78	3,8	9	72,3	–	6
Zsáka	863	67,9	211	15,2	59	4,8	467	0,3	181	76,4	75	20,3
Kistérség							18404	1,1	8817	80,3	2745	23,9

GAZDASÁGI AKTIVITÁS

Település neve	1980								1990								2001							
	Foglalkoztatott fő %		Munka - Nélküli fő %		Inaktív kereső fő %		Eltartott fő %		Foglalkoztatott fő %		Munka - Nélküli fő %		Inaktív kereső fő %		Eltartott fő %		Foglalkoztatott fő %		Munka - Nélküli fő %		Inaktív kereső fő %		Eltartott fő %	
Ártánd	324	47%	..		139	20%	220	32%	218	38%	5	1%	186	32%	165	29%	136	25%	56	10%	197	36%	161	29%
Bakonszeg	615	44%	..		307	22%	478	34%	502	39%	18	1%	353	27%	419	32%	347	28%	61	5%	497	40%	335	27%
Bedő	225	46%	..		112	23%	150	31%	137	36%	2	1%	120	32%	118	31%	85	27%	28	9%	130	41%	74	23%
Berekböszörmény	978	44%	..		517	23%	737	33%	637	33%	25	1%	623	32%	649	34%	311	17%	106	6%	762	41%	670	36%
Berettyóújfalu	7				2		6		7				3		5		5				5		4	
	535	46%	..		655	16%	264	38%	038	42%	177	1%	605	21%	960	36%	616	35%	734	5%	030	31%	736	29%
Biharkeresztes	2				1		1		1				1		1		1				1		1	
	108	47%	..		869	19%	539	34%	759	40%	39	1%	167	27%	405	32%	370	32%	253	6%	418	34%	189	28%
Bojt	405	45%	..		214	24%	290	32%	205	28%	19	3%	258	35%	262	35%	57	10%	83	14%	258	44%	192	33%
Csökmő	1																							
	080	44%	..		492	20%	890	36%	861	38%	43	2%	557	25%	777	35%	592	27%	141	6%	802	37%	636	29%
Darvas	440	53%	..		157	19%	238	29%	270	38%	7	1%	183	26%	249	35%	141	22%	61	9%	264	41%	184	28%
Esztár	767	49%	..		315	20%	479	31%	577	41%	12	1%	339	24%	473	34%	278	20%	141	10%	556	41%	392	29%
Furta	702	48%	..		356	24%	412	28%	467	36%	22	2%	404	31%	399	31%	242	20%	84	7%	508	43%	348	29%
Gáborján	478	43%	..		251	22%	388	35%	328	36%	4	0%	259	28%	318	35%	219	24%	74	8%	333	36%	302	33%
Hencida	584	36%	..		335	20%	717	44%	410	33%	13	1%	377	30%	459	36%	233	18%	109	8%	466	35%	510	39%

Kismarja	659	40%	..		402	24%	605	36%	467	35%	18	1%	396	30%	438	33%	228	16%	106	8%	590	42%	476	34%
Komádi	3				1		3		2				1		2		1				2		1	
	227	42%	..		475	19%	021	39%	500	37%	107	2%	772	26%	364	35%	394	23%	595	10%	279	38%	747	29%
Körösszakál	443	43%	..		237	23%	361	35%	305	35%	29	3%	300	34%	240	27%	210	23%	62	7%	390	43%	249	27%
Körösszegapáti	600	43%	..		345	25%	446	32%	408	34%	11	1%	435	36%	338	28%	271	28%	59	6%	429	44%	225	23%
Magyarhomorog	550	48%	..		277	24%	317	28%	402	37%	12	1%	307	28%	371	34%	237	26%	128	14%	338	37%	214	23%
Mezőpeterd	277	40%	..		145	21%	277	40%	227	37%	6	1%	160	26%	226	37%	122	21%	56	10%	245	42%	163	28%
Mezősas	396	45%	..		201	23%	284	32%	321	41%	14	2%	224	29%	220	28%	140	21%	53	8%	278	41%	209	31%
Nagykereki	705	45%	..		332	21%	514	33%	433	33%	32	2%	394	30%	468	35%	244	18%	121	9%	581	43%	415	30%
Pocsaj	1						1														1			
	310	43%	..		566	18%	198	39%	890	34%	31	1%	737	28%	994	37%	570	21%	155	6%	045	38%	963	35%
Szentpéterszeg	626	45%	..		275	20%	483	35%	446	36%	21	2%	348	28%	438	35%	308	25%	69	6%	473	38%	402	32%
Tépe	651	49%	..		221	17%	455	34%	460	38%	18	1%	308	25%	428	35%	279	24%	38	3%	512	44%	346	29%
Told	203	46%	..		109	24%	134	30%	110	30%	17	5%	106	29%	133	36%	35	10%	30	8%	130	37%	158	45%
Újiráz	356	41%	..		196	23%	317	36%	267	39%	7	1%	198	29%	216	31%	172	29%	23	4%	263	44%	138	23%
Váncsod	562	38%	..		315	21%	617	41%	452	34%	12	1%	414	31%	464	35%	283	21%	104	8%	578	43%	383	28%
Vekerd	135	47%	..		62	22%	88	31%	65	29%	2	1%	85	38%	69	31%	25	15%	21	13%	92	55%	29	17%
Zsáka	900	45%	..		453	22%	666	33%	629	35%	56	3%	526	29%	596	33%	446	26%	105	6%	652	38%	499	29%
Kistérség	33				14		26		26				17		23		17		4		23		19	
	432	45%	..		575	19%	987	36%	411	38%	952	1%	813	26%	539	34%	907	27%	233	6%	959	36%	988	30%

HELYBEN FOGLALKOZTATOTTAK (FŐ, %)

Település neve	Összesen	Férfi		Nő		15-29 éves		30-49 éves		50- éves	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Ártánd	136	48	35%	20	15%	28	21%	13	10%	26	19%

Bakonszeg	347	138	40%	82	24%	56	16%	30	9%	90	26%
Bedő	85	33	39%	22	26%	11	13%	13	15%	17	20%
Berekböszörmény	311	87	28%	51	16%	36	12%	35	11%	48	15%
Berettyóújfalu	5 616	728	13%	568	10%	160	3%	263	5%	366	7%
Biharkeresztes	1 370	352	26%	228	17%	124	9%	108	8%	198	14%
Bojt	57	26	46%	22	39%	4	7%	9	16%	13	23%
Csökmő	592	296	50%	190	32%	106	18%	140	24%	129	22%
Darvas	141	60	43%	42	30%	18	13%	21	15%	35	25%
Esztár	278	73	26%	59	21%	14	5%	31	11%	37	13%
Furta	242	128	53%	78	32%	50	21%	37	15%	77	32%
Gáborján	219	102	47%	57	26%	45	21%	40	18%	47	21%
Hencida	233	51	22%	34	15%	17	7%	22	9%	28	12%
Kismarja	228	96	42%	81	36%	15	7%	35	15%	53	23%
Komádi	1 394	241	17%	193	14%	48	3%	104	7%	115	8%
Körösszakál	210	60	29%	33	16%	27	13%	25	12%	21	10%
Körösszegapáti	271	94	35%	48	18%	46	17%	40	15%	47	17%
Magyarhomorog	237	65	27%	41	17%	24	10%	30	13%	30	13%
Mezőpeterd	122	66	54%	38	31%	28	23%	19	16%	41	34%
Mezősas	140	71	51%	46	33%	25	18%	27	19%	38	27%
Nagykereki	244	124	51%	90	37%	34	14%	39	16%	75	31%
Pocsaj	570	223	39%	139	24%	84	15%	97	17%	113	20%
Szentpéterszeg	308	147	48%	90	29%	57	19%	44	14%	98	32%
Tépe	279	110	39%	73	26%	37	13%	39	14%	65	23%
Told	35	21	60%	15	43%	6	17%	4	11%	16	46%
Újiráz	172	38	22%	17	10%	21	12%	20	12%	15	9%
Váncsod	283	147	52%	101	36%	46	16%	55	19%	79	28%
Vekerd	25	6	24%	5	20%	1	4%	5	20%	1	4%
Zsáka	446	174	39%	113	25%	61	14%	44	10%	110	25%
Kistérség	17 907	4 857	27%	3 202	18%	1 655	9%	1 772	10%	2 586	14%

HELYBEN FOGLALKOZTATOTTAK (FŐ, %)

Település neve	Mezőgazdaságban foglalkoztatott		Iparban foglalkoztatott		Szolgáltatásban foglalkoztatott	
	fő	%	fő	%	fő	%
Ártánd	30	22%	14	10%	44	32%
Bakonszeg	55	16%	40	12%	114	33%
Bedő	21	25%	2	2%	29	34%
Berekböszörmény	89	29%	17	5%	118	38%
Berettyóújfalu	407	7%	1 299	23%	3 182	57%
Biharkeresztes	88	6%	261	19%	669	49%
Bojt	2	4%	1	2%	28	49%
Csökmő	66	11%	70	12%	160	27%
Darvas	35	25%	4	3%	42	30%
Esztár	57	21%	62	22%	86	31%
Furta	35	14%	9	4%	70	29%
Gáborján	28	13%	10	5%	79	36%
Hencida	79	34%	19	8%	84	36%
Kismarja	9	4%	38	17%	85	37%
Komádi	168	12%	306	22%	679	49%
Körösszakál	58	28%	4	2%	88	42%
Körösszegapáti	66	24%	14	5%	97	36%
Magyarhomorog	68	29%	33	14%	71	30%
Mezőpeterd	12	10%	9	7%	35	29%
Mezősas	15	11%	7	5%	47	34%
Nagykereki	26	11%	11	5%	83	34%
Pocsaj	107	19%	52	9%	188	33%
Szentpéterszeg	23	7%	18	6%	120	39%
Tépe	77	28%	11	4%	81	29%
Told	5	14%	1	3%	8	23%
Újiráz	65	38%	14	8%	55	32%
Váncsod	48	17%	7	2%	81	29%
Vekerd	11	44%	-	-	8	32%
Zsáka	52	12%	63	14%	157	35%
Kistérség	2 264	13%	3 060	17%	7 726	43%

MÁS TELEPÜLÉSRE ELJÁRÓ LAKÓNÉPESSÉG

Település neve	Összesen	Férfi		Nő		15-29 éves		30-49 éves		50- éves	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Ártánd	48	20	42%	28	58%	13	27%	26	54%	9	19%
Bakonszeg	138	82	59%	56	41%	30	22%	90	65%	18	13%
Bedő	33	22	67%	11	33%	13	39%	17	52%	3	9%
Berekböszörmény	87	51	59%	36	41%	35	40%	48	55%	4	5%
Berettyóújfalu	728	568	78%	160	22%	263	36%	366	50%	99	14%
Biharkeresztes	352	228	65%	124	35%	108	31%	198	56%	46	13%
Bojt	26	22	85%	4	15%	9	35%	13	50%	4	15%
Csökmő	296	190	64%	106	36%	140	47%	129	44%	27	9%
Darvas	60	42	70%	18	30%	21	35%	35	58%	4	7%
Esztár	73	59	81%	14	19%	31	42%	37	51%	5	7%
Furta	128	78	61%	50	39%	37	29%	77	60%	14	11%
Gáborján	102	57	56%	45	44%	40	39%	47	46%	15	15%
Hencida	51	34	67%	17	33%	22	43%	28	55%	1	2%
Kismarja	96	81	84%	15	16%	35	36%	53	55%	8	8%
Komádi	241	193	80%	48	20%	104	43%	115	48%	22	9%
Körösszakál	60	33	55%	27	45%	25	42%	21	35%	14	23%
Körösszegapáti	94	48	51%	46	49%	40	43%	47	50%	7	7%
Magyarhomorog	65	41	63%	24	37%	30	46%	30	46%	5	8%
Mezőpeterd	66	38	58%	28	42%	19	29%	41	62%	6	9%
Mezősas	71	46	65%	25	35%	27	38%	38	54%	6	8%
Nagykereki	124	90	73%	34	27%	39	31%	75	60%	10	8%
Pocsaj	223	139	62%	84	38%	97	43%	113	51%	13	6%
Szentpéterszeg	147	90	61%	57	39%	44	30%	98	67%	5	3%
Tépe	110	73	66%	37	34%	39	35%	65	59%	6	5%
Told	21	15	71%	6	29%	4	19%	16	76%	1	5%
Újiráz	38	17	45%	21	55%	20	53%	15	39%	3	8%
Váncsod	147	101	69%	46	31%	55	37%	79	54%	13	9%

Vekerd	6	5	83%	1	17%	5	83%	1	17%	-	-
Zsáka	174	113	65%	61	35%	44	25%	110	63%	20	11%
Kistérség	4 857	3 202	66%	1 655	34%	1 772	36%	2 586	53%	499	10%

MÁS TELEPÜLÉSRE ELJÁRÓ LAKÓNÉPESSÉG

Település	Mezőgazdaságban foglalkoztatott		Iparban foglalkoztatott		Szolgáltatásban foglalkoztatott	
	fő	%	fő	%	fő	%
Ártánd	1	1%	10	7%	37	27%
Bakonszeg	15	4%	39	11%	84	24%
Bedő	-	-	15	18%	18	21%
Berekböszörmény	-	-	30	10%	57	18%
Berettyóújfalu	45	1%	233	4%	450	8%
Biharkeresztes	15	1%	103	8%	234	17%
Bojt	3	5%	21	37%	2	4%
Csökmő	33	6%	198	33%	65	11%
Darvas	5	4%	30	21%	25	18%
Esztár	10	4%	28	10%	35	13%
Furta	12	5%	73	30%	43	18%
Gáborján	4	2%	45	21%	53	24%
Hencida	-	-	22	9%	29	12%
Kismarja	5	2%	47	21%	44	19%
Komádi	15	1%	107	8%	119	9%
Körösszakál	7	3%	29	14%	24	11%
Körösszegapáti	6	2%	41	15%	47	17%
Magyarhomorog	1	0%	37	16%	27	11%
Mezőpeterd	14	11%	21	17%	31	25%
Mezősas	19	14%	22	16%	30	21%
Nagykereki	2	1%	73	30%	49	20%
Pocsaj	5	1%	107	19%	111	19%
Szentpéterszeg	2	1%	75	24%	70	23%

Tépe	10	4%	45	16%	55	20%
Told	3	9%	16	46%	2	6%
Újiráz	3	2%	24	14%	11	6%
Váncsod	18	6%	68	24%	61	22%
Vekerd	–	-	4	16%	2	8%
Zsáka	18	4%	71	16%	85	19%
Kistérség	341	2%	2 026	11%	2 490	14%

2004. január 1-től megnőtt a statisztikai kistérségek száma, ez a változás Hajdú – Bihar megyében 7-ről 9-re növelte a kistérségek számát, ez módosította a Berettyóújfalui kistérség településeinek számát, hiszen kivonta belőle Derecskét, amely az egyik térségi központ. A kistérség a társadalmi – gazdasági elmaradottsága miatt az ország leghátrányosabb helyzetű területei közé tartozik.

Hajdú – Bihar megyén belül is a kistérség elűt a többi kistérségtől aprófalvas jellege miatt. A kistérségbe 29 település tartozik, és ezek átlagos lélekszáma nem éri el a 2000 főt. Itt is jellemző a népesség számának drasztikus mérséklődése. Különösen veszélyes ez a Bedő, Bojt, Told, Újiráz és Vekerd esetében népességszáma nem éri el az 500-at, vagy épp csak meghaladja. A három város közül Komádi népessége csökkent leginkább, Biharkeresztes népességszáma is jelentős csökkenést mutat. Berettyóújfalu viszonylag kiegyensúlyozottan fejlődik.

A vándorlási különbözet adatai (tényleges és a természetes szaporodás illetve fogyás különbözete) alapvetően a lakónépesség csökkenését mutatják, ez igaz az egész megyére is, kivételt csupán a nagyobb városok jelentenek.

A korösszetétel alapján a kistérség egészét nézve látszik, hogy a fiatalok, 0-29 évesek vannak a legtöbben (40%), a gazdaságilag elméletileg legaktívabb rétegek száma jelentősen alacsonyabb, míg a 60 évnél idősebbek, tehát az aktív időszakon már túljutott populáció 21%-ot jelent. Ez a megállapítás igaz az aprófalvakra is, Vekerd kivételével, bár ezeken a településeken az idősebbek aránya is magasabb. 100 felnőtt korúra jutó idős és gyermek száma a kistérségben 68, a 100 gyermekre jutó idős viszont 108, amely az elöregedő összetételt mutatja.

Az iskolai végzettséget tekintve az arány az elmúlt 10 év alatt jelentősen módosult, a rendszerváltáskori helyzethez viszonyítva kitűnik hogy lecsökkent a csak 8 osztállyal rendelkezők aránya, jelentősen megnőtt a középiskolát végzettek és a diplomások népességen belüli aránya.

A gazdasági aktivitás sem mutat a legutóbbi népszámlálás eredményei alapján pozitív változást a kistérségben. Ha az adatok megyei szinten nézzük, akkor látszik, hogy Derecske – létavérsesi kistérséggel együtt a berettyóújfalui kistérség helyzete a legkedvezőtlenebb itt az inaktív keresők túlsúlyáról beszélhetünk. A foglalkoztatottakra és a szociális ellátórendszerre háruló terhek is változatos képet mutatnak megyén belül, ha megnézzük a 100 foglalkoztatottra számítható inaktív keresők, eltartottak és munkanélküliek számát, akkor berettyóújfalui kistérség a megyei átlag (216 fő) fölött helyezkedik el.

Az elmúlt évtizedben a foglalkoztatottság a mezőgazdaságban csökkent legjelentősebb mértékben (ez megyei szinten is érvényes). A foglalkoztatottság az iparban, építőiparban szintén csökkenést jelentett. A termelőágakban bekövetkezett csökkenést nem tudta a szolgáltatóipar kompenzálni, de ez a foglalkoztatási ág berettyóújfalui kistérségben soha nem töltött be jelentős szerepet. A 2001-es adatok szerint a mezőgazdaságban és az erdőgazdaságban foglalkoztatottak aránya az összes foglalkoztatotthoz viszonyítva 14,5%. Az iparban és az építőiparban 28,4% a szolgáltatásban 57,4%. A mezőgazdaságot tekintve nem tér el a megyei többi kistérségétől (bár Debrecen miatt a megyei átlag jóval alacsonyabb). Az ipar területén azonban inkább aluliparosított kistérségnek számít, a szolgáltatások területén közepesnek mondható.

Az összes foglalkoztatott férfi 67,6%-a helyben talált munkát, és 32,4%-a ingázik. Az összes foglalkoztatott nő 79,4%-át laklalmazták helyben és 20,6%-a ingázik. Az aprófalvakban, illetve a kis lélekszámú településeken jellemző, hogy a férfi lakosság nagyobb hányada vagy legalább a fele keres máshol munkát, idetartozik Bojt, Csökmő, Furta, Gáborján, Kismarja,

Mezőpeterd, Mezősas, Nagykereki, Szentpéterszeg, Told. A nők kisebb mértékben ingáznak, Ártándban és Magyarhomorogon éri el az ingázó nők száma az 50%-ot.

A Kistérség strukturális válságövezetben helyezkedik el. **Bakonszeg, Berettyóújfalu, Csökmő, Darvas, Derecske, Furta, Konyár, Tépe, Újiráz, Vekerd, Zsáka** mind a 219/1996. (XII.24.), a 215/1997. (XII.1.) Kormányrendeletek, illetve az 50/2001. (VII. 20.) FVM rendelet értelmében, a területfejlesztés szempontjából kedvezményezettnek minősül.

Az elmaradottságot jól jellemzi, hogy a Gazdasági Minisztérium által kialakított komplex fejlettségi mutatószám alapján a Berettyóújfalui statisztikai kistérség 1999-ben hazánk 150 kistérsége között a 102-137. helyet foglalta el, *öt év alatt fejlettsége nem változott*. Sőt az egyes fejlettségi mutatók egyenkénti rangsor-osztályzatának átlaga alapján 1999-ben a Berettyóújfalui kistérség a 143-144. helyen állt az országban.

A 630,5 km²-es kistérség periferikus helyzetben van a már jellemzett történelmi, gazdaságpolitikai okok miatt, sőt önmagán belül is *ellentéteket hordozó térszerkezettel* rendelkezik az É-i részén a Debrecenhez vonzódó településekkel, D-en városhiányos területtel. Hajdú – Bihar megye kistérségei közül ide tartoznak az aprófalvak, amelyeket a kihalás veszélyeztet. A széttagolt település szerkezet megnehezíti az önkormányzatok helyzetét, ráadásul általánosan igaz, hogy az aktívkorú népességre egyre több eltartott jut.

Elméletileg nagy lehetőséget jelentene a kistérségnek, hogy a bihari térség gazdasági tengelye a Berettyóújfalu - Biharkeresztes (42. számú E60 főút) térszerkezeti vonal, része a *Budapest - Nagyvárad országos térszerkezeti vonalnak*, és a *közép-európai nemzetközi közlekedési folyosónak*. Az észak-déli irányú Nyíregyháza - Debrecen - Békéscsaba - Szeged jelenleg *regionális jelentőségű tengely pedig* középtávon növekvő fontosságúvá válhat. Ezt a helyzeti előnyt egyelőre nem tudja a térség kihasználni, mert egyszerűen hiányoznak az infrastrukturális feltételek.

A térség megközelíthetősége lassan javul, de ez túl lassú javulás. A határátkelő magyar-román határforgalomban betöltött szerepe hiába mutatná, hogy a tranzit megállítást érdemes lenne a gazdaságfejlesztés egyik céljaként kitűzni. Továbbfejlesztése (repülőtér, vasút-, úthálózat korszerűsítés stb.) esetén mind a belföldi, mind a külföldi befektetők számára jó lehetőséget teremt egy-egy speciális szegmens mentén az adottságok kihasználására (*biogazdálkodás, ökoturizmus stb.*). A valóságban azonban úgy tűnik, messze vannak még ezektől a lehetőségektől, bár az önkormányzatok részéről meg van a jó szándék.

Számos útfejlesztést, közműfejlesztési beruházást hajtottak végre. Az alapszolgáltatások állapota (*telefon, gáz, villany stb.*) megfelelő, de a környezet állapotát veszélyeztető hiányosságok (*kiseb utak, szennyvízcsatorna hálózat*) továbbra is fennállnak. Némiképp javítja a helyzetet az ISPA keretében megvalósuló hulladékgazdálkodási program, de további beruházásokra van szükség.

Az előregedő korstruktúrájú falvakban a lakosság nagy része már túl van a produktív életszakaszán. A fiatal munkaképes korú népesség elvándorol, bár ennek üteme lassan mérséklődik. Ez az állapot (aktív népesség alacsony aránya, értelmiség elvándorlása) nehezíti a fejlesztés, a növekedés lehetőségeinek megteremtését (amely hosszú folyamat) és tovább növeli az eltartott rétegek magas arányából fakadó szociális terheket.

A lakosság életminőségét meghatározó körülmények átlagosnak mondhatók. A lakásállomány állapota változó, különösen a lakótelepek felújításra szorulnak. A gépkocsállomány leromlott, de telefonellátottság terén a Kistérség az átlagosnál valamivel jobb helyzetben van.

A közintézmény hálózat ugyan kiépült, de sokszor fenntartási nehézségek, minőségi problémák vannak. A pénzügyi, gazdasági szolgáltató szféra a városokban kezd kiépülni, de még hiányos.

A Bihari Vállalkozási Övezet létrehozása és a Bihari Regionális Ipari Park kialakítása a befektetett tőke ellenére sem képes még betölteni olyan szerepet a megyei programok között, mint amilyenre hivatott lenne.

Nem segíti az érdemi munkát a számos önkormányzati társulás, amelyeket a legjobb szándékkal hoztak létre, csak éppen a térség összefogását, együttes fellépését teszik lehetetlenné. Ennek egyébként történelmi okai vannak, mindig is jellemző volt a széthúzás. Az együttműködések között létezik határon átnyúló kezdeményezés, hiszen Bihar megyehasonló térszerkezettel rendelkezik, és valamikor ez egységes rész volt. Hasonló a perifériakusság tapasztalata is. Más kérdés, hogy ezek a lehetőségek egyelőre nem jártak nagyon látványos sikerrel, bár volt több közös rendezvényük, konferenciák, és az uniós források elnyeréséhez biztos, hogy életben kell tartani ezeket a kapcsolatokat.

A gazdasági lehetőségek kihasználásához elengedhetetlen mind a környezeti és infrastrukturális feltételek (közlekedés, lakásállomány, hulladékgazdálkodás, közbiztonság, környezetkultúra stb.), mind a gazdaság egyéb elemeinek és szolgáltatásainak (kölcsonzók, pénzügyi, üzleti tanácsadó szolgáltatások, gazdasági adatbank stb.) összehangolt fejlesztése és a szolgáltatások színvonalának jelentős emelése.

Ma a Berettyóújfalui statisztikai körzet munkanélküliségi mutatója 11,1%, a tartós munkanélküliek aránya 5,7%, mindkét érték az elmúlt öt év alatt lassú csökkenést jelez. Azonban a Kistérség D-i része magasabb munkanélküliségi mutatókkal jellemezhető, ami a képzési, átképzési programok szükségességét mutatja.

A térségben a mezőgazdaságnak komoly múltja van, de az évtizedek alatt nem minden szempontból a legmegfelelőbb módon történt a növénytermesztés és az állattenyésztés, nem vették figyelembe a kistérség földrajzi adottságait. Közép-Bihari Kistérség területe az Alföld kedvezőtlen adottságú agrártérségeinek része. A talajok termőképessége átlagosan 20 aranykorona (AK) érték alatt van, az éghajlati viszonyok is kedvezőtlenek.

A KGST összeomlása okozta értékesítési válság, áttételesen rányomta bélyegét a Közép-Bihari Kistérség gazdaságára, s önerejéből azóta sem tud kilábalni az ezt követő hullámvölgyből, ezért gazdasági növekedése lassan és vontatottan halad. Az ipari beruházások aránya az országos átlaghoz viszonyítva mindig is alacsony volt a kistérségben. A szétaprózott, hagyományos iparszerkezettel bíró, kis létszámú ipari vállalkozások nem képesek megalapozni a térség ipari fejlődését, a megoldást a bedolgozói rendszer feltételeinek kiépítésével a dinamikus iparágak térségbe telepítése, a tranzitforgalom megállítása és értéknövelő transzferfunkciók kiépítését preferálása. A helyi kézműves és hagyományos iparágakat, pedig kiegészítőként lehet fejleszteni.

Érdemi idegenforgalmi szállásférőhely kapacitásról Berettyóújfalun kívül a Közép-Bihari Kistérség esetén nem beszélhetünk. A turizmus fejlesztéséhez szükséges az alapvető szolgáltatások kiépítése, a meglévők felfejlesztése. Hiányosak az utazással kapcsolatos biztosítási, pénzváltási szolgáltatások, nincsenek regisztrált kölcsönzési lehetőségek, amely jelentős turisztikai korlátozó tényező. Turisztikai kitörési pont a megyei, regionális programba illesztett falusi turizmus, a vadászat és ökoturizmus, a gyógyfürdőfejlesztés, valamint a kistérségi népművészeti, népzenei és gasztronómiai értékeket egy csokorba gyűjtő rendezvénysorozat lehet.

A KISTÉRSÉG PROBLÉMÁINAK BEMUTATÁSA

Probléma megnevezése	Probléma jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Kedvezőtlen földrajzi fekvés	Terület specifikus, a probléma nem szüntethető meg, ezért alkalmazkodást kíván meg		folyamatos	Az adottságokat figyelmen kívül hagyó koncepciók gát		Koncepcióváltás a mezőgazdaságba
Széttagoltság, együttműködés	Történelmi okok		Folyamatos	Gyenge érdekérvényesítő képesség		Együttműködés erősítése

A leszakadási folyamat a társadalmi jellemzőkön túl a gazdasági mutatókban látszik. Berettyóújfalu és környéke számára a legnagyobb probléma a gazdasági leszakadás megállítása. AZ uniós csatlakozás ugyan mutat némi reményt, elsősorban a vállalkozások számára, érzékelhetően egyre többen keresik fel a kistérségi menedzsment pályázatok beadásával, és érezhető egyfajta optimizmus. A gyakorlatban azonban nem látják biztosítva a lehetőségek kihasználását.

Az iparosítás ugyan soha nem volt jellemző a kistérségre, de földrajzi elhelyezkedése alapján mégis úgy tűnt, érdemes ilyen irányba elvinni a gazdasági koncepciót. Most az látszik, hogy a nagyvállalkozások, multinacionális cégek, tehát a foglalkoztatási viszonyokat (ennek megfelelően az önkormányzat terheit és adóbevételét) a felkínált támogatások ellenében sem települnek le. A meglévő közép- de inkább kisvállalkozások nem tudnak a munkaerőpiacra valódi erőt képviselni és a járulékos fejlesztéseket illetve fejlődéseket sem tudják produkálni (pl. idegenforgalom beindítása). A másik oldalról nézve, a szakképzés is problémát jelent, valószínűleg a multicegek szakember elvárásának sem tudna a kistérség munkaerő piaca megfelelni, ez a oktatási koncepció átalakítását követelné meg.

Ugyanakkor vannak most már stabilan működő kisgazdaságok, kisvállalkozások amelyek arra képesek, hogy szűk környezetüket is ellássák munkával.

Munkanélküliség növekedése, fiatalok munkanélküliségének gyakoribbá válása. Az önkormányzatok – ez a térség összes településére érvényes – egyik legnagyobb problémája a munkanélküliség, a munkalehetőségek szűkös volta. Különösen fájdalmas tendencia, hogy a fiatalok egyre nagyobb százalékban válnak munkanélkülivé úgy, hogy egyáltalán nem rendelkeznek munkatapasztalattal. Ennek az egyik következménye az elszegényedés és az eladósodás. Általában véve is megnövekednek a szociális és egészségügyi terhek. A családok oldaláról nézve, megoldás lehetne az elvándorlás, hiszen a Dunántúlon lenne számukra megfelelő munkalehetőség, de nem jellemző a valódi elvándorlás, esetleg nagyobb településen próbálkoznak. Ez a családalapítás és a gyermekvállalás csökkenését, így a falvak elnéptelenedését eredményezi.

A fiatalok számára már régen nem jelent megoldást a gimnáziumi végzettség megszerzése, mégis általában aki teheti gimnáziumba küldi gyermekét. Ha azonban a gimnáziumot nem követi egy felsőfokú iskola, akkor a kistérségben gyakorlatilag nincs esélye elhelyezkedni. A szolgáltatások, ahol esetleg munkát kaphatnának, nem épültek ki olyan mértékben, hogy felszívják ezt a réteget, illetve nincs elég fizető képes kereslet. Több intézmény és vállalkozás foglalkozik felnőttoktatással, de az így felajánlott szakmák nagy része nem piacképes. A szakmatanulás nem rendelkezik kellő presztizzsel. Náluk is nagyobb problémával küzdenek a 8 osztályt végzett fiatalok, mivel betanított munkásokra már nincs nagyon szükség, ami kereslet lenne, azt feltöltik román munkásokkal. A roma populáció problémája is ebben rejlik. Ugyan van csekély mértékű diszkrimináció (előfordult, hogy munkaadó nem akart roma gyermeket foglalkoztatni, és nem a szaktudása miatt, hanem származása miatt), de sokkal nagyobb probléma, hogy nem tanulnak szakmát, általában a nyolcadik elvégzése után otthagyják az iskolát.

A KISTÉRSÉGBEN TAPASZTALHATÓ LESZAKADÁSI FOLYAMAT

Folyamat megnevezése	Folyamat jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Települések elnéptelenedése	Egész megyét érintő probléma	Munkalehetőség hiánya, nem megfelelő szociális védőháló, közintézmények nem megfelelő kiépítettsége	30 éve	Települések eltűnése, lakosság elöregedése, meglévő közszolgáltatások eltűnése, önkormányzatok csődbe menetel	Aprófalvak, községek lakossága	Munkalehetőségek teremtése, önkormányzatok támogatása, szociális védőháló
Fiatalok munkanélkülisége	Az egész megyét érintő probléma	A munkaerő kereslethez alkalmazkodni képtelen oktatási rendszer	Rendszerváltás óta	Munkanélküliség növekedése, munkatapasztalat megszerzésének lehetetlensége, szegénység	Szakmával nem rendelkező fiatalok	Rugalmas oktatási rendszer, munkatapasztalat megszerzésének támogatása
Aktív korú, szakmával nem rendelkezők munkanélkülisége	Az egész megyét érintő probléma	Kevés munkalehetőség, román olcsóbb munkaerő megjelenése	Rendszerváltás óta	Szegénység, önkormányzati tehek növekedése, lakosság egészségügyi állapotának romlása	Aktív korú népesség	Felnőtt oktatás, szociális védőháló hatékonyabb kiépülése
Diplomások munkanélkülisége	Egész megyét érintő probléma	Túlképzés egyes szakmákból (közgazdász, jogász)	2-3 éve	elvándorlás	Fiatalok, friss diplomások, munkatapasztalat nélküli diplomások	Munkatapasztalat megszerzésének támogatása, gazdaságfejlesztési koncepció átgondolása

Határközeliség kihasználásra való képtelenség	Megfelelő marketinggel és forrásokkal megoldható	Forráshiány, környező nagyobb városok húzóereje	folyamatos	Potenciális munkáltatók elvezítése		Hatékonyabb együttműködés a települések között

Nincs meg az az összefogás, amelyet a hasonló helyzetben lévő, hasonló történelmi adottságokkal rendelkező, hasonló földrajzi elhelyezkedésű településektől elvárható lenne. Ez a széthúzás megnehezíti az amúgy is forráshiánnyal küzdő települések hatékony érdekképviseletét, amely különösen elgondolkodtató olyan nagyvárosok – és kifejezetten jó érdekkérvényesítő képességgel, kedvezőbb gazdasági adottságokkal rendelkező – közelségében, mint például Debrecen. Az önkormányzati társulásokat lehetővé tevő szabályozás elvileg ennek fényében jött létre, de a valóság egyelőre azt mutatja, hogy még várat magára az egységes fellépés.

Fejlődést gátló tényező továbbá a forráshiánnyal küzdő önkormányzatok és a forráshiánnyal küzdő vállalkozások megléte, ez megakadályozza a fejlesztéseket. Ugyan az elmúlt időszakban jelentős beruházások, fejlesztések történtek (pl. Bihari Gazdasági Övezetben az iparpark létrehozása, vagy az Inkubátorház program) de ezek önmagukban nem elégségesek, erre komoly marketingmunkának és lobbitevékenységnek kellene ráépülnie.

A harmadik tényező, amelyet ki kell emelnünk, az inkább egyfajta társadalomlélektani folyamat, az aprófalvakban, az egyre elnéptelenedő községekben érezhető egyfajta kilátástalanság. A leépülés együtt jár nemcsak a lakosság korösszetételének megváltoztatásával, de egyfajta kilátástalanság érzetével. Az infrastrukturális fejlesztések, a civil szervezetek szerepe ezen folyamat megállításában alapvető.

A KISTÉRSÉGBEN TAPASZTALHATÓ FEJLŐDÉSGÁTLÓ TÉNYEZŐK

Tényező megnevezése	Tényező jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Önkormányzati széthúzás	Megváltoztatható és valószínűleg hosszabb távon meg fog magától változni		folyamatos	Kevésbé hatékony érdekképviselő		Közös érdekek felismerése
Önkormányzatok, vállalkozások forráshiánya			Folyamatos	Fejlesztések, beruházások elmaradása		
Kilátástalanság érzete a községek lakossága részéről	Hosszú folyamat eredménye, megfordítása is meglehetősen nehézkes	Megélhetést nehezítő feltételek kialakulása, munkalehetőségek eltűnése, szolgáltatások leépülése	folyamatos	Kilátástalanság, elvándorlás	Csökkenő népességszámú községek	Civil szervezetek, fejlesztések

Vannak olyan tényezők, amelyek nem változtathatóak meg, ezek esetében egy fokozott alkalmazkodásra van szükség. A kistérség részben kedvezőtlen földrajzi adottságai megnehezítik bizonyos gazdasági ágazatok kibontakozását, ezen esélyek reális felmérése elengedhetetlenül szükséges lenne. A mezőgazdaság és az ipar is alárendelt ezeknek az adottságoknak. A rendszerváltás rámutatott a korábbi ipar és mezőgazdaság ingatag alapjaira. A rendszerváltozás óta eltelt idő azt bizonyítja, hogy azoknak az ágazatoknak van létjogosultsága, amelyek figyelembe veszik a térség hagyományait és amelyek képesek kellően rugalmasak lenni.

A kedvezőtlen adottságok és a környező versenytársak hosszabb távon ki kell, hogy kényszerítsék a települések együttes fellépését. Ma ez még csak bizonyos területeken tud megvalósulni. A településfejlesztés nehézségeit az adottságok mellett a forráshiány és a fentebb említett széthúzás eredményezi.

A lakosság egyre kevésbé talál munkalehetőséget, a munkanélküliség jelentős mértékben érinti a fiatalokat, akik számára az elvándorlás jelentheti a megoldást, amennyiben nem fordulnak meg a korábban jelzett tendenciák. A kistérség hátrányos helyzetének az alapja a kedvezőtlen földrajzi adottságok, és az ebből következő gazdasági elmaradottság. A gazdasági elmaradottság okává válik és egyben eredményezi a fejlesztések elmaradását, az önkormányzatok terheinek a növekedését, a népesség életfeltételeinek folyamatos nehezülését.

A KISTÉRSÉGBEN MŰKÖDŐ FEJLESZTÉSI CÉLÚ ÁLLAMI, ÉS NONPROFIT SZERVEZETEK

A kistérség társadalmi – gazdasági felemelkedésének alapvető akadály a forráshiány, amely segítségével fejleszteni lehetne az infrastruktúrát, és vonzóvá lehetne tenni a településeket a befektetők számára. A kiutat a pályázatok jelentik mind az önkormányzatok, mind a már itt lévő vállalkozások számára. Ugyanakkor a pályázatok jelentős részétől azért esnek el a települések, mert nem tudják biztosítani a megfelelő önrészt.

A térség legnagyobb beruházását a Bihari Önkormányzatok Szövetsége Egyesület nyújtotta be és bonyolította, ill. bonyolítja. Ez a szervezet 1991-ben kezdte meg a működését, akkor 38 települést foglalt magába. A kilencvenes években került előtérbe a gazdaságfejlesztési koncepció, majd ez összekapcsolódott a területfejlesztési törvény előkészítési folyamatával. 1998-ban a 31 településből létrejött a Bihari Vállalkozási Övezet, amely lehetővé tette támogatások megszerzését és elindíhatta a térség gazdasági leszakadásának megállítását célzó programok kialakítását. Számos program készült el, és később a koncepciókba belevonták a határon túli településeket is.

A munka hatékonyabbá tételéhez a Bihari Önkormányzatok Szövetsége 1998-ban létrehozta a munkaszervezetét a Bihari Vállalkozási Övezet Menedzser Kft (BVÖM Kft.) amely önállóan is pályázhatott Fő tevékenységének a térség fejlesztési pályázatainak integrálását, elkészítését, valamint a folyamatos tájékoztatást jelölte meg.

A továbblépés segítése érdekében létrehoztak egy alapítványt, amely feladata a gazdasági szereplők bevonása lett volna, de ez nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Közben megalakult a Határmenti Települések Területfejlesztési Társulása, amely a romániai határmenti településeket is magába foglalja. A térségben több különböző önkormányzati társulás jött létre, ezek között van olyan is, amely átnyúlik a határon. Ez utóbbi társulásokra jellemző, hogy a határ mindkét oldalán nagyjából azonos, hátrányos, perifériára szorult kistérségekről van szó, amelyek számára az együttműködés létkérdés. A fejlődés, felzárkózás esélye jelentősen megnövekedhetne, ha valóban képviselni tudnák a megfelelő gazdasági és kohéziós erőt, ez azonban máig nem sikerült. Hajdú – Bihar megye és a romániai Bihar megye együttműködése például komoly lehetőséget jelent mindkét területnek. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a sok, különböző önkormányzati társulás megnehezíti az egységes fellépést, a széthúzás vált inkább jellemzővé.

**A KISTÉRSÉGBEN AZ ELMÚLT ÖT ÉVBEN ELKÉSZÜLT, VAGY ÉPPEN KÉSZÜLŐBEN LÉVŐ FEJLESZTÉSI
VONATKOZÁSÚ TERVEK, KONCEPCIÓK, TANULMÁNYOK**

Cím	Készítő	Évszám	Cél
A Bihari térség gazdaságfejlesztési irányának meghatározása	TMB Hungary Kft.	1997	A kistérség gazdasági koncepciójának kidolgozása
A közép – Bihari térség turisztikai koncepciója	TMB Hungary Kft.	2001	A kistérség turisztikai koncepciójának megjelenítése
A közép – Bihari térség gazdasági koncepciója	TMB Hungary Kft.	2001	A kistérség gazdasági koncepciójának kidolgozása

A KISTÉRSÉGBEN AZ ELMÚLT ÖT ÉVBEN ELNYERT FEJLESZTÉSI CÉLÚ PÁLYÁZATOK

Cím	Téma	Megvalósítás összege	Civil résztvevők
ISPA Hulladékgazdálkodási Projekt	Berettyóújfalu és környéke hulladékgazdálkodásának megoldása		
Termálturisztikai Fejlesztési Program	Széchenyi program segítségével a termálvízre alapozott turizmus infrastruktúrájának kialakítása		
Bihari Regionális Ipari Park			

Inkubátor ház program Berettyóújfaluban

Az ipari park további betelepüléséhez jelentősen hozzájárulhat, ha az általában elvárt infrastruktúra biztosítása mellett még egyéb vonzó tényezőket is fel tud mutatni. Ilyen vonzó tényező lehet a tőkeszegényebb kis- és középvállalkozói réteg számára, illetve a kezdő vállalkozók számára inkubátorház biztosítása, bizonyos ellenszolgáltatások fejében.

Az inkubátor ház segítséget nyújt kezdő vállalkozások számára. Segítheti meglévő vállalkozások bővítését, jelentős vonzó tényezőt jelent befektetni szándékozók számára. Az inkubátor ház program egyrészt használható üzemterülettel, munkacsarnokkal, másrészt számos üzleti, adminisztratív és informatikai eszközzel segítheti a vállalkozások tevékenységét.

Inkubátorház program megvalósításához, a berettyóújfalui önkormányzat feladata a pályázat előkészítése, benyújtása a Széchenyi Terv pályázati kiírására, egyéb források koordinációja mellett, az önerő biztosításához vállalkozói tőke bevonásának lehetőségét is meg kell vizsgálni.

A gazdaságfejlesztés keretfeltételei között meghatározó fontosságú a helyi vállalkozások támogatása, a hatékony térségmenedzselés. 2002-re a térség több településén működnek helyi, települési szintű kérdésekkel foglalkozó térségmenedzserek, illetve működik térségi szintű menedzselési feladatokat ellátó központi szervezet. A térség hosszú távú érdeke, hogy a jelenlegi struktúrában dolgozó menedzserek munkáját összehangolja, térségi szintű programok megvalósításába a térség minden menedzserét a hatékonyság fokozása érdekében bevonja.

Javasolt program, a térségmenedzserek központilag koordinált, képzéssel, folyamatos tapasztalatcserével egybekötött fórumának létrehozása, ahol a menedzserek a térség vezetőivel folyamatosan konzultálhatnak a térség minden települését, vagy csak egyes településeket érintő fejlesztési programokról, pályázati lehetőségekről.

A már elkészült, működőképes ipari park sem jelenti automatikusan a beruházók megjelenését. A kész ipari parkot be kell vinni a köztudatba, ismertté kell tenni befektetői, vállalkozói körökben. Ki kell dolgozni a megfelelő marketingstratégiát ahhoz, hogy ténylegesen működő legyen, vagyis „el kell adni“ a beruházók számára. Megfelelő marketing munka, a park menedzselése nélkül nem fog érdeklődő, beruházó jelentkezni, ez tehát az ipari park létének, működésének alapfeltétele.

A Kormány az 55/1998.sz. rendeletében a bihari térséget vállalkozási övezetté nyilvánította, melynek következtében a vállalkozási övezet területén telephellyel rendelkező vállalkozások, adókedvezményekben és beruházási kedvezményekben részesültek.

Ugyanebben az évben a Bihari Regionális Ipari Park Berettyóújfaluban ipari park címet kapott, amely lehetővé tette számára az infrastrukturális fejlesztés megkezdését.

A Bihari Önkormányzatok Szövetsége Egyesülete 1997. márciusban 2 területfejlesztési pályázatot készített elő a Phare Cross Border Cooperation (határon átnyúló együttműködések) Phare Területfejlesztési Alapra. Az első pályázat célja, a Bihari Regionális Ipari Park, építésének I.ütem volt (Phare CBC I, a Vágóhíd utca megépítése, valamint gazdaságfejlesztési és pályázatíró iroda kialakítása).

A pályázatot miután az EU Delegáció elfogadta, a támogatási szerződés 1999. októberben megkötésre, került a Bihari Önkormányzatok Szövetsége, ill. a Békéscsabai Regionális Phare Iroda közreműködésével. A közel 120 millió forintos Phare támogatást a Bihari Önkormányzatok Szövetsége 39 millió forint saját forrás ellenében tudta igénybe venni

melynek eredményeként megépült az ipari park főközlekedési útvonala, a Vágóhíd utca, a Vágóhíd – Széchenyi összekötő út, valamint létrejött a Gazdaságfejlesztési és Pályázati Iroda. A projekt eredményeképpen létrejött műtárgyak átadása 2000 júniusában megtörtént. Az elkészült út, amellyel az ipari park igényeinek megfelelően készült, fontos városépítési célokat is szolgál, amelyeket a város-tervezési terve tartalmaz. A létrehozott Gazdaságfejlesztési és Pályázati Iroda, alkalmas a Bihari Térség települési, kistérségi, megyei, regionális, országos és EU szintű pályázatainak a koordinálására, információs és számítástechnikai segítségnyújtással, pályázatkészítési tanácsadással. A pályázat a támogatási alap nevéből adódóan (határon átnyúló együttműködések) román oldali partnerekkel közösen került benyújtásra. A projekt a gazdaságfejlesztést célozza meg a román határ mindkét oldalán, amelynek első lépése, hogy a magyar oldalon lévő ipari park infrastrukturálisan kiépüljön, és értékesíthetővé váljon a befektetők számára.

A második Phare Cross Border pályázat témája, a Bihari Többcentrumú Agrárpark, mezőgazdasági feldolgozó kapacitások létrehozása volt (Phare CBC II.) A pályázat a Phare CBC I-el párhuzamosan lett benyújtva 1997 márciusban. A projekt az EU delegáció által szintén támogatásban részesült, amely jelen esetben 600 millió forint saját erő ellenében. Az építési és eszközbeszerzési tenderdokumentációk be lettek nyújtva a Phare Delegációhoz jóváhagyásra. Ezt követően a támogatási szerződés várhatóan, ez év Szeptemberben megkötésre fog kerülni, a Bihari Önkormányzatok szövetsége és a Phare között. A kivitelezési munkák előreláthatólag az év végén meg fognak kezdődni. A támogatás igénybevételének határideje 2002. december 31. amely a pénzügyi elszámolás határidejét is jelenti. A projektben meghatározott cél, a térség mezőgazdasági feldolgozó kapacitásainak fejlesztését célozza meg, építkezés és eszközbeszerzés támogatásával.

A konkrét célok: Térségi zöldségi gyümölcstárolás és feldolgozás (hűtőház építése Derecskén, zöldség és gyümölcs szárító aszalóüzem építése Bakonszegen) Térségi szarvasmarha, juhtej gyűjtés és feldolgozás, (szarvasmarha tejgyűjtő építése Körösszakálban, juhtej gyűjtő és feldolgozó üzem létrehozása Berettyóújfaluban). A projekt által érintett területek a Bihari Térség számára rendkívüli fontossággal bírnak, mivel a térség nem rendelkezik megfelelő erősségű integrációval, főleg a mezőgazdasági termékek feldolgozása területén. A projekt megvalósulásával a térség mezőgazdasági feldolgozóipari integrációja erősödik, a gazdaság szereplőin keresztül.

A KISTÉRSÉG MUNKAERŐPIACI HELYZETE

A kistérségben három munkaügyi kirendeltség működik: Biharkeresztesen, Komádiban és Berettyóújfaluban. A kistérség legkomolyabb problémái közé tartozik a mai napig a munkanélküliség kérdése, szoros összefüggésben az általános gazdasági fejlődés hiányával. A kistérség földrajzi elhelyezkedéséből kifolyólag nem jelent igazi vonzóerőt a nagyobb vállalkozások letelepüléséhez, a transzszilvániai útvonalat, a határ közelségét eddig nem sikerült megfelelően kiaknázni, erre az útvonalra és erre a földrajzi fekvésre kialakított ipari park sem tudta beváltani a hozzáfűzött reményeket. A kistérségben nincsen jelentős számú alkalmazottat foglalkoztató vállalkozás. Alapvetően a kisvállalkozások és néhány középvállalkozás található meg. A földrajzi fekvés meghatározó abból a szempontból is, hogy Debrecen illetve a határ túloldalán Nagyvárad vonzása érvényesül. Ez összefügg a nem megfelelően kiépített infrastruktúrával. Turisztikailag Hortobágy közelsége a meghatározó. Nem tartozik statisztikailag a kistérséghez, de sokáig egy körzetként kezelték Derecskével, amely a térség egy másik kisebb alközpontja.

A kistérség gazdasági fejlődésének és munkaerőpiaci helyzetének megítélése kapcsán érezhető volt az interjúk során némi pesszimizmus. A földrajzi elhelyezkedésből és földrajzi adottságokból származó hátrányok mellett, nagy nehézséget jelent az önkormányzatok forráshiánya és az ebből fakadó támogatási nehézségek illetve az uniós források elérhetetlensége, amelyek nélkül a kistérség továbbra is hátrányos helyzetű marad, és a leszakadás egyre erőteljesebben meg fog nyilvánulni.

Egy 1997-ben készült gazdasági koncepció szerint a térség elmaradottsága, infrastrukturális fejletlensége jelentős mértékben hátráltatja az amúgy is hátrányos helyzetű települések fejlődését. Azóta az infrastruktúra egy részében történt némi javulás (közlekedés, utak, csatornázás, szennyvíz), de még mindig komoly lemaradással küzd.

Feltűnő a szolgáltatások alacsony száma, ez korábban is jellemző volt. A turizmus, mint az egyik kiugrási lehetőség a kistérség számára, még mindig nem tudott megfelelő szinten megjelenni. A turizmus jelentős növekedést generálhatna a terciér szektorban, amely komoly munkahelyteremtő forrás, ugyanakkor ez is szakképzettséget igényelne.

Az elvándorlás általában nem jellemző, bár a Dunántúlon nagyobb eséllyel találnának munkát, a munkaügyi központ vezetője több ilyen megkeresésről is beszámolt.

A fekete munka mértékéről nincsenek adatok, és becslésre sem vállalkozott a munkaügyi központ vezetője. A fekete munka egyik gyakori megjelenése az idénymunkáknál tapasztalható, pl. kukoricacímerezésnél.

A mai napig jellemző román vendégmunkások illegális alkalmazása, ez klasszikusan az építőiparra volt jellemző, de ennek mértéke azért csökken. Mindenesetre ez is elveszi a helyi lakosoktól a munkalehetőséget. A román munkásokat általában tanyákon helyezik el, nyomorúságos körülmények között. A kifelé (Nagyváradra) irányuló, munkavállalásra vonatkozó ingázás nem jelentős, de a térségben a vállalkozók közül sokan bonyolítják Romániában le az üzletüket, mivel ott olcsóbb a munkaerő és nagyobb a kereslet is bizonyos termékek iránt. A költséghatékonyabb termelés általában véve is veszélyként jelentkezik Magyarországon, de a kistérségben fokozottan érvényesül.

A romákkal szembeni diszkrimináció nem jellemző, elvértve fordul elő, hogy egy-egy munkáltató nem szándékozik roma származású munkavállalót alkalmazni.

A képzések és a pályakezdekők segítése (munkatapasztalat megszerzésének biztosítása) jelenti a prioritást, minden feladat eltöpreml emellett.

A két legnagyobb veszélyt jelentő csoport a friss diplomás munkanélküliek és a szakképesítéssel nem rendelkező fiatalok.

Szakképesítés nélküliek

A legveszélyeztetettebb csoportot a fiatalok alkotják. Az oktatási rendszer komoly hiányosságokkal küzd, és bár jó a viszonyuk az oktatást irányító kollégákkal, érdemi előremozdulás nem nagyon történik. A biztosított képzések sem minden esetben alkalmazkodnak a munkaerőkereslethez, hiába iskolázza be a fiatalokat a munkaügyi központ nem tud a későbbiekben munkalehetőséget biztosítani számukra.

A munkaügyi központ kliensei között nagyszámmal találhatóak meg a nyolc osztályt végzett fiatalok, akik nem rendelkeznek sem szaktudással, sem munkatapasztalattal. A nyolc osztályt végzettek mellett ott vannak az érettségizett fiatalok, akik számára szintén teljesen esélytelen az elhelyezkedés, hiszen az előző csoporthoz hasonlóan ők sem rendelkeznek speciális

tudással vagy ismerettel. Újabb tendencia, hogy az esetleges betanított munkaerő helyére is szakmunkásokat keresnek, a „jobb munkamorál” miatt, ez ugyanakkor a munkaerő kínálatot is beszűkíti, mivel a szakmunkások általában egyébként is el tudnak helyezkedni. A szakképzett munkaerő iránti fokozott kereslet egyébként érzékelhető, sőt a szakképzett munkaerő hiányát mutatja, hogy több esetben az elnyert támogatást a vállalkozások azért nem tudták igénybe venni, mert nem tudtak megfelelő számú és végzettségű embert találni a meghirdetett helyekre.

Diplomás munkanélküliek

A diplomások elhelyezkedése sem megoldott. Pár évvel ezelőtt a közgazdász, jogász végzettség biztosította az elhelyezkedést, most nem tudnak ilyen végzettséggel állást találni. Még nem vált jellemzővé, de már előfordult a diplomások esetében a túlképzettség problémája, vagyis hiába vállalna el a diplomás fiatal a képzettségénél és a tudásánál alacsonyabb szintű ismereteket megkívánó állásokat, a munkaadók nem alkalmazzák, mivel nem tudják megfizetni, és nem lehet garantálni, hogy a későbbiekben nem lesznek a végzettség miatt bérfezültségek a munkahelyen.

A keresett szakmák közé a mérnöki pályák tartoznak, mind a gépészmérnöki, mind az agrármérnöki végzettség. Ezek viszonylag új jelenségnek mondhatóak, pár évvel ezelőtt az agrármérnöki szakmával lehetetlen volt elhelyezkedni illetve a mezőgazdaság átalakulása még nem érte el azt a szintet, amely igényelte volna a szakemberek újabb generációjának bevonását. Ez azt eredményezte, hogy az agrármérnöki pályák népszerűsége jelentősen visszaesett a fiatalok körében, még az olyan tradicionálisan agrár területeken is, mint Hajdú-Bihar Megye.

A diplomások alacsony száma nem régen még nehézséget jelentett, ez szintén előkerült a gazdaságfejlesztési koncepcióban. A diplomások jelenthetnék a turizmus egyik humán erőforrás bázisát, és általában is szükséges lenne a térség gazdasági fejlődését segítő és támogató intézményrendszerek, tanácsadó irodák felállítása.

A munkaügyi központ egyik legsikeresebb programjaként 100 pályakezdő diplomás számára biztosított elhelyezkedést környékbeli vállalkozásoknál, mint Európai Unió pályázatfigyelők és pályázatírók. Ez a tevékenység azért is előtérbe fog kerülni, mert a kiemelten hátrányos helyzetű kistérségben ez nagy lehetőség jelent.

A pályakezdők esetében a tapasztalatlanság szintén nehezíti az elhelyezkedést, ezért a munkaügyi központ külön hangsúlyt fektet a pályakezdők támogatására, a fenti program is ezt szorgalmazza, hiszen ha nem is sikerül megtartani a munkalehetőséget, legalább munkatapasztalatot tud nyújtani.

A volt mezőgazdasági dolgozók elhelyezkedését a községekben elsősorban az önkormányzatok vállalták fel, közmunkák felajánlásával, ennek eredménye a kistérség falvainak meglepően rendezett utcái, terei. Emellett létrejöttek magángazdaságok, új típusú szövetkezetek, amelyekre elmondható, hogy sikerült stabilizálni a helyzetüket.

Ma már kevésbé jellemző a kényszervállalkozások (elsősorban butikok) jelenléte, de pár évvel ezelőtt folyamatosan próbálkoztak - különösen a Berettyóújfalusiak - kisvállalkozások beindításával, de ezek sorra kudarcba fulladtak. Az ok elsősorban a szaktudás, szakismeretek,

menedzseri ismeretek hiánya, ma a vállalkozások elindítását nehezíti a tőkehiány is. Ugyanakkor a kistérségben nincsenek új munkahelyek.

A KISTÉRSÉG MUNKANÉLKÜLISÉGI HELYZETE

	Munkanélküliek aránya %	Tartós munkanélküliek aránya %	Tartós munkanélküliek aránya a munkanélküliek körében %	Pályakezdő munkanélküliek aránya a munkanélküliek körében %	Szellemi foglalkozásúak aránya a munkanélküliek körében %
1990					
2001	10,1	5,4	53,9		10
2002	11,2	5,8	52,4	8,7	11,9

A KISTÉRSÉG GAZDASÁGI AKTIVITÁSA NEMEK SZERINTI FELOSZTÁSBAN

	FÉRFI %	NŐ %
Foglalkoztatott	9891	8016
Munkanélküli	2852	1381
Inaktív kereső	9679	14280
Eltartott	9619	10369

A kistérség foglalkoztatási lehetőségeit nagyban meghatározza szétagolt szerkezete. A kistérségben működő társas vállalkozások közül, ha Debrecent kivesszük, akkor ebben a kistérségben található a legtöbb mezőgazdasági, vad- és erdőgazdálkodási vállalkozás, az építőipar területén közepesnek mondható, a kereskedelem szempontjából inkább kedvezőbb a helyzete. A vendéglátás és az idegenforgalom az a terület, ahol lehetne tovább lépni, és ez a foglalkoztatás szempontjából is fontos lenne. A vállalkozások legnagyobb része ugyanakkor 10 fő alatti foglalkoztatottat jelent.

A városok elsősorban Berettyóújfalu jelentik a központot a foglalkoztatások szempontjából is. A működő vállalkozások is természetesen ide csoportosulnak, 2002-ben a társas vállalkozások száma 364, az egyéni vállalkozások száma 897 volt.

A kisebb falvak lakói folyamatosan rákényszerülnek az ingázásra, különösen igaz ez a mezőgazdasági munkák esetében. Az ingázás általában a környező településekre korlátozódik, a kedvezőtlen foglalkoztatási adottságok ellenére sem jellemző, hogy a családok együtt elvándoroljanak az ország más részére.

A kistérség munkaerő állományának legnagyobb hiányossága a diplomások kevés száma, illetve nem megfelelő összetétele. A másik problémát a szakmunkások hiánya jelenti.

A kistérségben három munkaügyi központ működik. A szakiskolák nagy része foglalkozik felnőttoktatással, és felvállal több olyan tevékenységet, amellyel segíteni próbál a munkanélkülieknek. Ilyen tevékenység a karriertanácsadás pl.

A kistérségben a legfontosabb foglalkoztatási ágazat a mezőgazdaság volt. A nagy mezőgazdasági termelőszövetkezetek felbomlása után létrejöttek a magángazdaságok, amelyek lassan kezdenek stabilizálódni. A mezőgazdasági munkát végzőknek ugyanakkor csak egy töredékét tudják foglalkoztatni. Az idénymunkákra általában feketén vesznek fel embereket, elsősorban román munkásokat, akik lényegesen alacsonyabb fizetéséért is elvállalják a munkát. Általában ezek a munkások meglehetősen embertelen körülmények között laknak a tanyákon. Ezek az új típusú szövetkezetek ugyanakkor keresnek fiatal szakembereket (ez igaz, hogy egészen új tendencia) , hajlandóak őket megfizetni. Számukra az uniós források komoly lehetőségeket rejtenek.

A volt mezőgazdasági dolgozók, akik a rendszerváltozás után nem tudtak elhelyezkedni a szakmájukban és nem akartak valamilyen magángazdálkodásba belevágni, általában az önkormányzatok számára végeznek közmunkát.

A fémfeldolgozásnak, megmunkálásnak is van némi hagyománya a környéken. Valamikor itt működött az ELZETT, mint a környék egyik legnagyobb munkaadója. Ma ez a piac is átalakult, de a fémtömegcikkék és az egyszerűbb fém alkatrészek gyártása továbbra is megtalálható a térségben.

A térség egyik legnagyobb foglalkoztatójának a területi kórház minősül.

A felsősokú végzettségűek számát meglehetősen alacsonynak ítélik meg a szakemberek a kistérségben. Ez egyszerre ok és következmény: egyrészt a kistérség nem tud megfelelő számú és minőségű, továbbá megfelelő bérezést és előremenetelt biztosítani tudó munkahelyet kínálni, másrészt a diplomások jelenthetnék a kistérség fellendülését, különösen a tercier szektor szempontjából. Debrecen, mint nagy egyetemi város viszonylagos közelsége segíthetné a diplomások helyzetének javulását.

Szakma specifikusan is meghatározható a felsőfokúak alkalmazásával kapcsolatos problémák: a pedagógusok, bölcsész végzettségűek illetve a közgazdász és jogász végzettségűek nehezen tudnak elhelyezkedni, a pedagógusok esetében ez már régóta probléma, a közgazdász, jogász végzettségűek esetében inkább mondható új jelenségnek. Általában a mérnöki végzettséggel rendelkezők tudnak jobban elhelyezkedni. A gépészmérnökök esetében ugyanakkor érvényes az a megállapítás is, hogy ők az ország más részein, pl. Dunántúlon kedvezőbb feltételek és mindenképpen magasabb fizetés mellett tudnak elhelyezkedni, ezért az ő esetükben reális alternatíva az elvándorlás.

Humán és szociális ellátások terén valószínűleg lenne lehetőség, talán igény további intézmények létesítésére, de az önkormányzatok nem tudják fenntartani.

A diplomásoknál szintén probléma a több diploma megléte, pontosan azért, mert hiányoznak azok a vállalkozások, intézmények, amelyek igényelnék a többdiplomás szakembereket. A fiataloknál komoly nehézségeket jelent a munkatapasztalat hiánya, ezt egészen speciális programok, pl. állami támogatások tudnák segíteni. Ebből a szempontból előnyt élveznek azok az iskolák, amelyek biztosítanak gyakorlati lehetőséget. Természetesen az állami támogatás azt a veszélyt hordozza magában, hogy nem segíti minden esetben a fiatalok hosszú távú elhelyezkedését, a támogatott időszak végeztével esetleg a fiatalot is elbocsájtják. Feltételezhetően az így megszerzett munkatapasztalat a későbbiekben előnyt jelent az álláskeresésben.

Most felfutóban lévő terület a pályázatok írása, ehhez kifejezetten felsőfokú végzettségű, nyelveket beszélő fiatalokat keresnek, de hogy ez mennyire lesz tartós tendencia, egyelőre nehéz megítélni.

A munkaügyi központok között szoros együttműködésnek kell kialakulnia, továbbá érvényes ez az önkormányzatokra – hiszen a jövőbeli gazdasági koncepciók kialakításánál a kistérség meglévő humán erőforrás – kapacitását is határozottabban érdemes figyelembe venni.

ELHELYEZKEDÉSI LEHETŐSÉGEK A KISTÉRSÉGBEN A FELSŐFOKÚ VÉGZETTSÉGŰEK SZÁMÁRA

LEHETŐSÉG MEGNEVEZÉSE	SZAKKÉPESÍTÉS IRÁNYA	HELYEK SZÁMA	EBBŐL BETÖLTETLEN HELYEK SZÁMA
agrármérnök	agrármérnök	Ebből valószínűleg bármennyit kitudnának jelenleg közvetíteni	
gépészmérnök	gépészmérnök	Ebből valószínűleg bármennyit kitudnának jelenleg közvetíteni	
Európai Unió pályázati figyelők és pályázat írók	Bölcsész, jogász, közgazdász	100	2

A megyei adatokat tekintve kitűnik, hogy Debreceni, Hajdúböszörményi és Hajdúszoboszlói kistérségben a legalacsonyabb a munkanélküliség, hiszen ezek a városok nagyságukból kifolyólag több munkahelyet képesek kialakítani. A Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Polgári és Püspökladányi kistérség munkanélküliségi rátája hasonló nagyságú (11,2-11,7 % között mozog). Berettyóújfalú és környéke helyzetét rendkívül megnehezíti a széttöredezett, aprófalvas településszerkezet, hiszen ezek gazdálkodása, önkormányzati működtetése, településnagysága nem tesz lehetővé komolyabb foglalkoztatás bővítést. Nincs rá igény, pontosabban, igény lenne rá, de egyszerűen számos szolgáltatás működtetése nem valósítható meg eredményesen, és ezek az önkormányzatok általában így is a csőd közelében járnak.

A munkahely teremtés legfőbb gátja a bihari térség foglalkoztatási jellegéből következik, tehát, hogy nem sikerül megfelelő számú és fajtájú (nagyobb létszámot foglalkoztató, helyi munkaerőkínáltra építő, megfelelő fizetéseket és munkakörülményeket kínáló) vállalkozásokat idecsábítani. Ebből a szempontból Románia is versenytársnak minősül az olcsóbb munkaerőkínálat miatt. Mindez igaz annak ellenére, hogy a vállalkozások száma a megyében magasnak mondható, a problémát az okozza, hogy ezek döntően kisvállalkozások.

A kistérség potenciális lehetőségei, pl. a turizmus, nem tud megfelelően kibontakozni, mivel nincs elég önmagában is eladható turisztikai attrakció, tehát csak hatékony háttérmunkával (infrastrukturális támogatás és marketing) lehetne eredményessé tenni, erre jelenleg viszont nincs tőke.

Az illegális munkavégzést továbbra sem sikerül visszaszorítani, bár a gyakori ellenőrzéseknek volt eredménye. Ennek az a következménye, hogy hivatalosan nem nő a foglalkoztatás, Nem javulnak a mutatók, de ettől függetlenül néhányan ideiglenesen keresethez jutnak. A további következmények, egyrészt a kizsákmányolás, hiszen ezek a munkavállalók elveszítik jogaikat, végtelenül kiszolgáltatottá válnak a munkaadójuknak. Másrészt a társadalmat is megkárosítják, mind a munkaadó mind a munkavállaló részéről. Ráadásul nem tudni mi lesz ezekkel az emberekkel, hiszen elesnek a nyugdíjtól, a TB juttatások egy részétől, nem vehetnek fel hiteleket. Fontos továbbá az a társadalomlélektani hatása, miszerint a többség számára az illegális munkavállalás nem jelent kiszámítható jövőt, a bizonytalanság, instabilitás mindennapi életük részévé válik, amely megnehezíti a tervezhetőséget, a családok működését.

Az oktatási rendszer rugalmatlanságát nem lehet eléggé hangsúlyozni, különösen igaz ez a felnőttoktatásra. A munkahely teremtésnek napi tapasztalata, hogy a vállalkozások nem tudnak megfelelő tudással rendelkező szakembereket – elsősorban szakmunkásokat – találni, még ha meglenne a bérezésükre a megfelelő keret. Ez elbátortalanítja a vállalkozásokat (különösen igaz ez azokra a cégekre, akik közép vagy nagyvállalkozások) Ha megjelenének, és más régiókból töltenék fel a keretet, és az így idekerülő emberek letelepednének, akkor ez kedvező folyamatot indítana el, de egyenlőre úgy tűnik, hogy ez nem jellemző.

A FOGLALKOZTATÁS BŐVÍTÉSÉT ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉST GÁTLÓ TÉNYEZŐK BEMUTATÁSA

Tényező megnevezése	Tényező jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Aprófalvas, széttöredezett településszerkezet	Nem megváltoztatható	Történelmileg így alakult		Hatékony és eredményes gazdálkodás rendkívül nehéz		
Oktatási, képzési rendszer elégtelensége, szakképzést nyújtó intézmények elégtelen száma	Térség specifikus, forrás segítségével megoldható lenne	Az oktatási rendszer nem tudja követni a munkaerő piac keresletet	Rendszerváltás óta folyamatosan	Sok a szakképzetlen fiatal akiknek nincs esélye munkahely találására	8 osztályt végzettek, érettségizettek	Szakképzések támogatása
Nem megfelelő infrastruktúra	Önkormányzati beruházásoktól függ	Forráshiányos önkormányzatok	Rendszerváltás óta folyamatosan	Nem sikerül vonzóvá tenni a vállalkozások számára a kistérséget		Támogatásszerzés
Mezőgazdasági termelés átalakítása	Forráshiánytól függ, részben megvalósult	Nincsenek tőkeerős vállalkozások	Rendszerváltás óta folyamatosan		Szakképzettséggel nem rendelkezők	Támogatások szerzése, a gazdálkodókkal szoros együttműködés, érdekegyeztetés

Természeti környezet nyújtotta turisztikai lehetőségek kihasználatlansága		Hiányzik a megfelelő infrastruktúra, támogatás és marketing		Diplomások, érettségizettek	Összehagolt fellépést követlne meg, forrásokat, a környező turisztikai központokkal való együttműködés

A térség, túllépve a kistérség határain értelmezendő, csak együttes összefogással kerülhet kedvezőbb helyzetbe. A vállalkozási övezet eddig nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, a mögötte álló koncepció és eredmények egybevetése szükségszerű ezután kell újra átgondolni a munkaerőpiaci lehetőségeket.

A turizmus előtérbe helyezéséről és benne rejlő valódi lehetőségekről nagyon megoszlanak a vélemények, a kétségeket erősíti, hogy:

- nincs mögötte infrastruktúra, kevés kereskedelmi szálláshely, rossz a megközelíthetőség
- a szóba jöhető turisztikai területek: lovasturizmus, vadászturizmus, gyógyturizmus, falusi turizmus, rekreációs turizmus komoly befektetést igényelnének
- komoly versenytársakkal kell számolni: Hajdúszoboszló, Debrecen, Hortobágy sokkal nagyobb vonzerőt jelent, sokkal egyedülállóbb turisztikai attrakció, sokkal kiépítettebb, sokkal ismertebb, és sokkal könnyebben elérhetőbb
- nagyon komoly befektetést igényelne a megfelelő idegenforgalmi marketing

Ha ezek az ágazatok beindulnának valószínűleg sok család számára kiegészítő keresetet jelentenének, és jelentős foglalkoztatás bővítést eredményezhetnének, többek között a közép- és felsőfokú végzettségűek körében. De mivel ez egy forráshiányos vidék, és ez a koncepció a fenti előfeltételek nélkül nem működik, megkérdőjeleződik valódi alternatívaként.

Ha nem bővül jelentősen a foglalkoztatási lehetőségek sora, akkor a kistérség elveszítheti a felsősokú végzettséggel rendelkező fiatalokat, akik számára jelenleg nagyon kevés lehetőség kínálkozik. Berettyóújfalu kivételt jelent, ez adódik abból a központi szerepből, amit a térségben elfoglal, és így ennek megfelelően itt található a legtöbb közintézmény és ehhez kapcsolódó háttér intézmények, szolgáltatás, amely a felsősokú és középfokú végzettségűek egyik legfontosabb foglalkozatója.

A kistérség számára lehetőségként felmerül a környező nagyobb városok kiszolgálásának alternatívája, kihasználva földrajzi fekvését, a kistérséget körül ölelő városok beszállítójaként lehetne pozicionálni. Ez reális elképzelés, de eddigi megvalósítása nem sikerült.

SWOT-analízis

ERŐSSÉGEK

- Berettyóújfalu adottságaiból adódóan képes betölteni a bihari térség központi szerepét, ezzel alkalmas arra, hogy a környező településeket magával húzza.
- félórás izokron lefedi a Kistérség egész területét
- mivel nincsenek a térségben a nagyobb szennyező források így a környezetszennyezés nem jelentős, a hulladék gazdálkodás megoldása fontos előrelépést jelentett
- a kedvezőtlen demográfiai folyamatok lelassultak
- a kulturális, oktatási, egészségügyi lefedettsége jó
- megfelelő koncepció eredményeképpen megtalálható a mezőgazdaságnak azok a területei, amelyekkel a kistérség versenyképes lehet és amelyek illeszkednek földrajzi adottságaihoz
- megvannak a nagyobb vállalkozások fogadásának a feltételei a Bihari Ipari Park létrehozásával
- az ökoturizmus természeti adottságai rendelkezésre állnak

- földtani viszonyok következtében jelentős termásvíz készlettel rendelkezik
- népi hagyományokra épülő kismesterségek komoly kulturális értéket képviselnek
- az előregedő falvak megőrizték az eredeti parasztházakat, hagyományos faluszerkezetet, amelyek így felújítva potenciális befektetési lehetőséget jelentenek
- létrejöttek azok a kistérségi önkormányzati szövetségek, amelyek alkalmasak régió fejlődéséhez szükséges keretek biztosítása szempontjából meghatározó uniós lehetőségeket kihasználni

GYENGESÉGEK

- nem jellemző a térsége a szerves fejlődés, Berettyóújfalu egy politikai döntés következtében lett centrummá, így hiányozik az integrációs, koordinációs feladatok ellátásához szükséges intézmények és gyakorlatok
- a kistérség megközelítése nehézkes, nem megfelelő az infrastruktúra, az utak minősége.
- az önkormányzatok súlyos forráshiánnyal küzdenek, ezért nem tudnak a gazdaság fellendítéséhez szükséges támogatásokat szerezni.
- a települések többsége elöregedő korstruktúrájú, szelektív az elvándorlás és negatív a tényleges szaporodás
- a kistérség komoly lemaradásokkal küzd a kommunikáció területén: csökken a telefonvonalak dinamikája, kevés az Internet hozzáférési lehetőség

LEHETŐSÉGEK

- a Bihari térség határmenti pozíciójának kihasználása
- mivel a romániai határszakasznál fejlettebb, ezért a határszakasz fejlesztésének bázisa lehet
- nemzetközi szinten erősödő biogazdálkodásnak a feltételei megteremthetőek-
- rekreációs és gyógy-idegenforgalom, vadászat, és sportturizmus számára kialakítható megfelelő infrastruktúra a meglévő természeti adottságok felhasználásával
- a terciér szektor fejlesztésével kihasználható annak multiplikátor hatása
- debreceni K+ F központ közelsége kedvező hatással lehet az ipari parkra, az innováció behozatalával
- az EU csatlakozás révén elérhetővé vált pályázati lehetőségek jelentős fejlesztéseket és számottevő fejlődést eredményezhet

VESZÉLYEK

- a Bihari térség periférikus területnek tekinthető, amely nem rendelkezik a gazdasági fejlesztésekhez elegendő forrással
- ez az forráshiány megnehezíti a pályázatok elnyerésének lehetőségét
- kistérségnek sok hasonló adottságokkal rendelkező versenytársa van a régióban
- a határközelség kedvező hatásait nem érzékeli, mert nem sikerül a forgalom megállítása
- a közelben meglévő turisztikailag fejlettebb, színesebb kínálattal rendelkező települések elvonják a látogatókat
- a meglévő adottságok a turizmus szempontjából csak nagyon határozott marketing tevékenység és pénzbefektetés árán lehetnek valóban működőek
- az informatikai bázis kiépítése, a meglévő informatikai kapacitás világhálóhoz való csatlakoztatásának hiánya meggátolja a piacon való hatékonyabb és gyorsabb megjelenést
- EU mezőgazdasági korlátai megnehezíthetik a mezőgazdasági ágazat fejlődését
- a kistérség nehezen tehető vonzóvá a tőkebefektetők szemében

A KISTÉRSÉGBEN TALÁLHATÓ HELYI KULTURÁLIS, TERMÉSZETI-FÖLDRAJZI ÉS EGYÉB SPECIALITÁSOK

A Bihari-sík Tájvédelmi körzet területén jelentős tájvédelmi értékek találhatóak, amelyek kitűnő lehetőséget teremtenek a szelíd turizmus meghonosítására, különösen a falusi turizmus, lovas turizmus területén. A Bihari –sík Tájvédelmi Körzet mintegy 17.000 ha, amely a

tervezett bővítések eredményeként 20.000 ha nagyságú védett területté alakul. Különösen nagy jelentőségű az itt található tűzokpopuláció – ezek védelme ugyanakkor megköveteli a térség mezőgazdasági tevékenységének átgondolását (vetésszerkezet, növényvédelmi munkák), mivel csak megfelelő arányú gyepek és mezőgazdasági területeken (repce, lucerna) fordulnak elő.

Az állattenyésztés kínálja lehetőségek közül meg kell említeni a szabad tartásos, legeltetésre alapozott állattartási módok és ehhez igazodó állatfajok tartását (tehenészet, juh) és erre épülhetne az állati eredetű élelmiszerek és egyéb feldolgozóipari alapanyagok előállítására.

A térség természeti adottságai (napsütéses órák száma, egyedülállóan magas geotermikus grádiens) és az alacsony aránykorona értékű területek aránya indokoltá teszi a térségben alternatív energia előállítását célzó projektek kialakítását. A napenergia nagyobb arányú felhasználása a gazdaság, a közintézmények, valamint lakosság számára egyaránt indokolt. A projektek másik célterülete a geotermikus energia nagyobb arányú felhasználása.

A Tájvédelmi Körzet területei közül az alábbiak tartoznak a kistérséghez:

- 1) Ölyvös-Barát-ér és környéke
- 2) Tépee környéki legelők
- 3) Konyári Békarívás és Kerek-szik
- 4) Bihari Legelő Természetvédelmi Terület bővítése
- 5) Darvasi tűzokos telep
- 6) Szöcsködi legelő
- 7) Zsáka és Mezősas között húzódó szikések
- 8) Furtai Veres-hát
- 9) Csátó és Csipszila Furtán
- 10) Ásvány puszta

Jelenleg a kistérség már csak nyomaiban őrzi az egykor meghatározó életformák, ősi népi mesterségek kultúráját, de érdemes lenne kiaknázni az ebben rejlő turisztikai lehetőségeket, nem utolsósorban Hortobágyhoz kapcsolódva. A turisztikailag értékes területeket az állam kiemelt turisztikai tájegységként kezeli. ***A Közép-Bihari Kistérség két idegenforgalmi tájegység közé esik.*** Északról az 1999. december 1-én Világörökséggé választott Hortobágyi Nemzeti Park, Debrecen és Hajdúszoboszló turisztikai központokkal kiegészített üdülőkörzete, délről pedig a Hármas-Körös laza üdülőövezete és a Körös-Maros Nemzeti Park határolja.

A kistérség települései, Berettyóújfalu kivételével, az ún. „egyéb nem üdülőhely jellegű települések” közé tartoznak. Ez már önmagában is jelzi, hogy komoly turisztikai forgalommal nem számolhatunk, a kistérség idegenforgalmi fejlődéséről Berettyóújfalu kivételével, napjainkig gyakorlatilag nem beszélhetünk. Bár a kistérség rendelkezik természeti és kulturális értékekkel, de ezek nem voltak felkutatva, nem kerültek adatbázisba, ezáltal nem is lehetett rájuk programokat építeni. *Berettyóújfalu termálfürdője* jelentette az egyetlen turisztikai attrakciót a térségben. A turisztikai forgalom jelentős részét a *bevásárló turizmus* alkotta és alkotja ma is, a romániai Bihar megye lakossága és, elsősorban Berettyóújfalu között, központi szerepköréből adódóan.

Történelmi okok miatt a *rokonlátogatás*nak vannak hagyományai, hiszen a trianoni határmegvonás egy addig szerves egységben fejlődő területet vágott ketté, megosztva ezzel a határ két oldalára került családokat, rokonságot. Ezeknek a kapcsolatoknak az ápolása napjainkban is fontos, ugyanakkor a turisztikai bevételek között nem túl nagy a részesedése jelentkezik, hiszen rokonlátogatás esetén sem az ellátás, sem a szállás nem jelenik meg a bevételi források között.

A kistérség legfontosabb természeti kincse a termálvíz. A Kárpát-medence rendkívül vékony, és törésrendszerekkel átjárt kéregszerkezetéből következik, hogy a geotermikus gradiens értéke 5 °C/100 m, ami a világátlag másfélszerese. A medencekitöltő harmad- és negyedidőszaki tengeri, folyóvízi agyagos-homokos üledékek jó hőszigetelő képességgel rendelkeznek, ennek köszönhetően a Kárpát-medencében a 2000. január 1.-i állapot szerint 1289 db hévíz kutat regisztráltak (*ezek vize melegebb, mint 30 °C*).

A KISTÉRSÉGBEN TALÁLHATÓ HELYI KULTURÁLIS, TERMÉSZETI-FÖLDRAJZI ÉS EGYÉB SPECIALITÁSOK

Specialitás	Termék, specialitás jellege	Piaci kihasználtság mértéke (5-jól kihasznált 1-rosszul kihasznált)	Benne rejlő foglalkoztatási lehetőségek
Egyedülálló népi kismesterségek (szürkészítés, hímzés), pásztorérettel kapcsolatos épületek, ősi településszerkezeteket megőrző faluképek	Turisztika, falusi turizmus	2	Falusi turizmus
Mivel több flórajárás található a térségben, ezért ritkaságok jelennek meg (orchideafélék, korcs nőszirm, kornistárnics)	botanika	2	turizmus
Értékes rovar és hüllőpopuláció, gazdag állatvilág, vízi- és ragadozó madarak(túzok, kerecsen, pusztai ölyv)		2	turizmus
Napsütéses órák magas száma, egyedülállóan magas geotermikus grádiens	Energiaforrás	1	Ipartelepítéshez kapcsolódóan munkahely teremtés

Kedvező földrajzi adottság, nem megfelelően kihasznált földterületek	erdőgazdálkodás	3	erdőgazdálkodás

A kistérségben klasszikusan a mezőgazdaság volt a meghatározó, valódi nagyarányú ipari termelés soha nem volt jellemző. Ugyanakkor a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás nem igazodott teljes mértékben a kistérség természeti adottságaihoz, ráadásul a rendszerváltás és az új gazdasági rendszerhez való alkalmazkodás létrehozott torzulásokat, amelyek miatt nem sikerült a természeti adottságokban rejlő lehetőségeket teljes mértékben illetve a legnagyobb hatékonysággal kiaknázni, az ökológiai szempontok figyelembevételével hosszútávra biztosítani. Ezért nem kerülhető el a növénytermesztés, az állattenyésztés és az erdőgazdálkodás átstrukturálása.

Az erdőgazdálkodás akkor válhatna valóban jövedelmezővé, ha visszatérnének a korábbi őshonos fajták telepítéséhez (korábban tájidegen fajok, pl. akác lett telepítve). Ez feltételezne egy hatékony együttműködést a magángazdaságokkal, hiszen érdekelté kell tenni a gazdákat abban, hogy ne csak a gyorsan növő tájidegen fajtákat telepítsék.

A növénytermesztés két irányba történő kiterjesztése lenne célszerű. Az egyik irány az olajos magvak termesztése, amelyek bevezetéséhez uniós támogatások is elérhetőek. A másik lehetőség az ipari- és a gyógynövény termesztés meghonosítása. Mindkét irányú profilbővülés jelentős számú munkahelyeket teremthetne.

A rekreációs célú turizmus fejlesztése külön prioritást jelent, de ez mindennek előtt az idegenforgalmi kapacitás növelését igényli, szálláshelyek bővítését és ehhez kapcsolódó szakemberek képzését, illetve a térségbe vonzását. A turizmus kapcsán nem egyértelmű az állásfoglalás, mert ténylegesen számos feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy versenyképes tudjon maradni a környék nevezetességei mellett.

A KISTÉRSÉG OKTATÁSI HELYZETE

Az alapfokú oktatás működtetésével, valamint az alap és középfokú oktatás együttműködésével kapcsolatban két jelentős problémakör merül fel, melyek megoldása már rövidtávon is szükséges. Az egyik ilyen kérdés az alapfokú intézmények működésének, oktatási struktúrájának a jövőbeni igényekhez való igazítása, a másik kérdéskör, mely az elsónél kisebb problémát takar, az alap- és középfokú intézmények közötti folytonosság biztosítása, különösen a nyelvi képzések terén.

A kistérség jövőjét, versenyképességét alapvetően befolyásolja, hogy a térség humán kapacitásai felkészültek legyenek a fejlesztések befogadására, alkalmasak legyenek a végrehajtásra. A regionális identitás megerősítésével a belső innovációs potenciál, mint új fejlesztési erő, felszínre kerüljön. A térség innovációs stratégiáját csak jól képzett, nyelveket beszélő, iskoláinak elvégzését követően a régióban maradó, oda visszatérő szakemberek képesek megvalósítani. Ennek érdekében szükséges a kistérség oktatási, illetve képzési, át- és továbbképzési struktúráját olyan módon megújítani, hogy az a helyi/regionális igényeknek és az innovációs céloknak egyaránt eleget tudjon tenni.

A Közép-Bihari térség települései közül Berettyóújfalu és Derecske városokban működnek szakközépiskolák és gimnáziumok. A kistérség oktatásban betöltött szerepének megtartásában, fejlesztésében jelenleg is óriási szerepe van ezeknek az intézményeknek, várhatóan szerepük a jövőben még jobban fel fog értékelődni. A térség vezetésének alapvető fontosságú feladata, hogy ezek az iskolák fennmaradjanak, hosszútávon azonban a középiskolák csak akkor maradhatnak fenn a térségben, ha a városok koordinálása mellett közös szellemben, integráltan tevékenykednek.

Az iskolák széles alapokat jelentenek az egységes kistérségi középfokú iskolapolitika kialakításában. A térség legfontosabb feladata, hogy a térség középiskoláit egységes fellépésre sarkallja a megyében és a régióban egyébként is fokozódó versenyhelyzetben. A jelenlegi középiskolai struktúra megmaradásának kulcskérdése az integrált, egységes szellemű középiskolai fejlesztési koncepció kidolgozása és végrehajtása.

A felnőttoktatás kiemelt jelentőségű, és a felsorolásból látszik, hogy a képzőintézményeknek elég széleskörű a kínálatuk. A problémát az jelenti, hogy ezek nem igazodnak a munkakínálatához. A legtöbb felnőttoktatási intézmény rendelkezik különböző, elhelyezkedést segítő egyéb szolgáltatással, pl. karrier tanácsadással, különböző készségfejlesztő tréningekkel, pályaorientációs tanácsadással.

Általános iskolával a legtöbb község rendelkezik, de természetesen a kisebb lélekszámú településeken komoly nehézségekbe ütközik önálló iskola fenntartása.

A kistérségben nincs felsőoktatási intézmény.

A KISTÉRSÉG OKTATÁSI EGYSÉGEI

ÁLTALÁNOS ISKOLÁK

Oktatási intézmény neve	Alapításának éve	Szakterületei	Egy évfolyamon végzettek száma	Szakterületek szerinti %-os megoszlás
Toldi Miklós Református Általános Iskola	1856	Művészeti oktatás		
Hunyadi Mátyás Általános Iskola, Berettyóújfalu	1808			
József Attila Általános Iskola, Berettyóújfalu	1915	Informatika, enyhe fokban értelmi sérültek oktatása		
II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Berettyóújfalu	1985	sportoktatás		
Széchenyi István Általános Iskola, Berettyóújfalu	1962			
Városi Zeneiskola				
Bessenyei György Általános Iskola, Bakonszeg	2001			

Általános Iskola-Óvoda, Bedő				
Bocskai István Általános Iskola és Nevelési Tanácsadó, Biharkeresztes	1950	Nemzeti és etnikai kisebbségek felzárkóztatása		
Petőfi Sándor Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda, Bojt	1950	Interkulturális oktatás (cigány kisebbségi kultúra)		
Óvoda és Általános Iskola, Csökmő	1984	Gyógypedagógiai ellátás		
Általános Iskola, Darvas	2000			
Általános Iskola, Esztár	1953			
Általános Művelődési Központ Általános Iskolája, Furta	1991			
Bethlen Gábor Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda, Gáborján	1990	Interkulturális oktatás (cigány kisebbségi kultúra) Enyhe fokú értelmi sérültek integrált oktatása, informatika, idegen nyelvek oktatása		
Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda, Hencida	1998	Fogyatékos gyermekek oktatása		
Bocskai István Általános Iskola és Óvoda, Kismarja	1950	Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek integrált oktatása		
1. Sz. Általános Iskola, Komádi				
Gyermekotthon Általános Iskola, Komádi	1939			

Általános Művelődési Központ, Körösszakál	1994	Román nyelvoktatás, román kultúra oktatás		
Általános Művelődési Központ, Körösszegapáti	2001	Román nyelvoktatás, román kultúra oktatás		
Általános Iskola és Óvoda, Magyarhomorog	1957			
Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda, Mezőpeterd	1992			
Mezősasi Általános Iskola és Napközis Óvoda, Mezősas	2001			
Általános Iskola, Nagykereki	1993			
Lorántffy Zsuzsanna Általános Iskola és Óvoda, Pocsaj	1948	Interkulturális oktatás,		
Szentpéterszegi Általános Iskola és Óvoda, Szentpéterszeg	2002	Művészeti oktatás		
Általános Iskola és Óvoda, Tépe	1950	Felzárkóztatás		
Általános Iskola Óvoda és Könyvtár, Újiráz	1991			
Általános Iskola és Napközi otthonos Óvoda, Váncsod	1946	Gyógynevelés, felzárkóztatás		
Kölcsey Ferenc Általános Iskola, Zsáka	1950	Roma kisebbségi oktatás		

KÖZÉPISKOLÁK

Oktatási intézmény neve	Alapításának éve	Szakterületei	Egy évfolyamon végzettek száma	Szakterületek szerinti %-os megoszlás
Bocskai István Gimnázium és Szakképző Iskola, Biharkeresztes	1964	Gombatermelő, dísznövénytermelő, zöldség- és fűszernövénytermelő, virágkötő, számítógép-kezelő (-használó), számítástechnikai szoftver-üzemeltető		
Arany János Gimnázium, Egészségügyi Szakképző - és Közgazdasági Szakközépiskola, Berettyóújfalu	1946	Ápolási asszisztens, Gépipró és szövegszerkesztő, Szociális gondozó és ápoló, Vállalkozási ügyintéző, Pénzügyi-számviteli ügyintéző, Európai üzleti asszisztens, Gazdasági informatikus II., Irodavezető, Egészségügyi menedzser		
Brózik Dezső Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet	1905	Mezőgazdasági technikus, környezetvédelmi technikus, állattenyésztő		

Bessenyei György Szakközépiskola, Berettyóújfalu	1969	Gyermek- és ifjúsági ügyintéző, dajka, oktatás technikus, gyógypedagógiai asszisztens		

FELNŐTTKÉPZŐ INTÉZMÉNYEK

Intézmény neve	Alapításának éve	Szakterületei	Egy évfolyamon végzettek száma	Szakterületek szerinti %- os megoszlás
Arany János Gimnázium, Egészségügyi Szakképző -és Közgazdasági Szakközépiskola	1946	Ápolási asszisztens, Gépíró és szövegszerkesztő, Szociális gondozó és ápoló, Vállalkozási ügyintéző, Pénzügyi-számviteli ügyintéző, Európai üzleti asszisztens, Gazdasági informatikus II., Irodavezető, Egészségügyi menedzser		
Bocskai István Gimnázium, Szakképző Iskola és Diákotthon	1964	Gombatermelő, dísznövénytermelő, zöldség- és fűszernövény- termelő, virágkötő, számítógép-kezelő (-használó), számítástechnikai szoftver- üzemeltető		

Bihari Mentor Közhasznú Egyesület		Kőműves, varrónő, női ruhakészítő		
Bihari Regionális Oktatásszervező Bt.		Településhulladék-gyűjtő és –szállító, szerkezetlakatos, hegesztő, könnyűgépkezelő, hulladékgyűjtő, nevelőszülő, gyermek- és ifjúsági felügyelő II., számítógép-kezelő (-használó), településhulladék-kezelő, szociális gondozó és ápoló, gazdasági informatikus II., gyermek- és ifjúsági felügyelő I., szociális gondozó és szervező		
Bihari Szabadművelődési és Népfőiskolai Egyesület		Ifjúsági animátor képzés, roma felzárkóztató program		
Nadányi Zoltán Művelődési Központ		Vendéglátó-üzletvezető II., kereskedő-boltvezető II., kereskedő-boltvezető I., vendéglátó-üzletvezető I.		

Eötvös József Szakképző Intézet	1973	Száraztészta-készítő, késes és köszörús, pék, gázvezeték- és készülékszerelő, kőműves, szerkezetlakatos, eljárás szerinti hegesztő, géplakatos, hegesztő, fonó, hús- és hentesáru-eladó, konfekció-, méteráru- és lakástextil-eladó, villanyszerelő, asztalos, kárpitos, szövő, férfiruha-készítő, nőiruha-készítő, pincér, szakács, élelmiszer- és vegyiáru-kereskedő, ruházati kereskedő, vas- és műszaki kereskedő, villamosgép- és berendezéskezelő, villamoshálózat-szerelő, gyermekruha-készítő, elektronikai műszerész, szerszámkészítő, biztosítási ügyintéző		

Brózik Dezső Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakképző Intézet		Ezüstkalászos gazda, méhész, általános állattenyésztő, növényvédő és méregraktár-kezelő, mezőgazdasági, aranykalászos gazda, mezőgazdasági vállalkozó, számítógép-kezelő (-használó), Számítástechnikai szoftver-üzemeltető		
Fekete Imréné gépjármű vezetőképző		Könnyű gépkezelő, nehézgépkezelő, járművezető-képzéshez kapcsolódó képesítések		
Pedellus 98 Kereskedelmi és Oktató Kft.		Nyelvoktatás (angol, német, olasz, eszperantó, cigány, finn, arab, török, román, orosz, spanyol, francia)		
Sári Tivadar Egyéni vállalkozó		Mező-, erdő- és halgazdasági képesítések (Mezőgazdasági vontatóvezető)		
Területi Kórház Berettyóújfalú		Ápolási asszisztens, szociális gondozó és ápoló egészségügyi képesítések (Országos boncmesteri és asszisztensi továbbképzés) , egyéb, más ágazatba nem sorolható képesítések (Takarítónők továbbképző minimum tanfolyama)		

A KISTÉRSÉG LAKOSSÁGÁNAK EGÉSZSÉGÜGYI HELYZETE

Az egészségügyi ellátás nagy kívánni valót maga után, nem megfelelő a lefedettség, amely egy idősödő képet mutató falvak esetében problémaként jelentkezik. Hasznos lenne a szociális ellátásokkal együtt egy hatékonyabb rendszert kialakítani. Gyógyszertár nem található minden településen, a kistérségben összesen 12 db van. (Ezer lakosra jutó gyógyszertárak száma 2,2.) A működő házi orvosok száma évek óta csökken a kistérségben, jelenleg 29 fő, működő házi gyermekorvosok száma az elmúlt években stagnált 5 főre. Egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 1611. A körzeti ápolónők száma 2002-ben 35 fő, amely szerény értékű csökkenést mutat 1998-hoz viszonyítva. A védőnők száma szintén csökken, 2002-ben 23 fő összesen.

A közgyógyellátási igazolványt 2002-ben 5604-en szereztek meg (ez is folyamatos növekedést mutat), 1000 lakosra vetítve a számuk 102,3.

A kedvezőtlen gazdasági helyzet illetve a kedvezőtlen társadalmi mutatók miatt a szociális szolgáltatások megléte alapvető fontosságú a kistérségben, és a szociális védelem minden irányú kiterjesztése prioritást kell, hogy kapjon.

A törvényileg előírt szociális szolgáltatók megtalálhatóak a kistérségben, de egyes szociális alapellátási formák még hiányoznak. A fontosabb központok, Berettyóújfalu, Biharkeresztes és Komádi fontos szerepet töltenek be a szociális szolgáltatások területén is. Ami meglepő, hogy nincs a kistérségben bölcsőde – ennek oka lehet a kistérség magas munkanélküliségi mutatója, ilyenformán a kismamák élnek a GYES lehetőségével.

A családsegítő a kistérségben összesen 12 db van, de nem minden esetben működnek önállóan, hanem vagy közösen a gyermekjóléti szolgálattal vagy adott esetben egyes településeken a védőnő látja el ezt a feladatot. (16,7%-uk önálló intézményként működik, 50% más intézménnyel közösen , 33,3% tevékenységként szervezeten.) A családsegítő szolgáltatásokat 1698-an vették 2002-ben igénybe.

Gyermekjóléti szolgálat összesen 27 darab van. A gyermekjóléti szolgálatok 48%-a prevenciós tevékenységet folytat, 26%-a konfliktuskezelést, 22%-ban iskolai szociális munkát, 15%-ban kapcsolatügyeletet, 4%-ban ifjúsági telefonos lelki segélyszolgálatot is ellát illetve fejlesztőpedagógiai ellátást, 52%-ban egyéb tevékenységet folytat. Az utcai szociális munka még nem terjedt el a kistérségben. 2002-ben a gyermekjóléti szolgálatok 814 gyermekkel foglalkoztak (408 családot jelent), az 1000 családra jutó esetek száma 26,3%. A gyermekjóléti szolgálatok az esetek 76,5%-ban alapellátási feladatokat láttak el.

A szociális alapellátások iránt folyamatosan növekszik a kereslet, az étkezésben részesülők száma 2002-ben 916, a házi segítségnyújtásban részesülők száma 286 fő.

A kistérség egészségügyi központja Berettyóújfalu, az itt található területi kórház látja el a kistérséget. A kórház teljes átalakítása, kibővítése 1985-ben indult el, egy 10 évre tervezett fejlesztési program keretében. Jelenleg a kórházhoz tartozó osztályok: belgyógyászati osztály (Belgyógyászat utókezelő Püspökladány), fül - orr - gége osztály, fizioterápiás szolgálat, gyermekgyógyászati osztály, gyógyszertár, ideggyógyászati osztály, központi Anaesthesiológiai és Intenzív Betegellátó osztály, labor diagnosztikai egység, pathológia osztály, pszichiatriai osztály, radiológia, rendelőintézet, sebészeti osztály, szemészeti osztály, szülészeti-nőgyógyászati osztály, tüdőgyógyászati osztály, urológiai osztály, vértranszfúziós állomás. Továbbá itt található tüdőgondozó, bőrgondozó és szakrendelő és onkológiai gondozó és szakrendelő. Viszont bővíteni kell a belgyógyászati ágyszámot, mert az

előregedett Bihar Sárréti területnek ma még elsősorban erre van szüksége. A kórház jelentős fejlesztéseinek eredményeképpen ma már betegeink 1 %-át sem kell továbbküldeniük.

A KISTÉRSÉG EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSÁNAK HIÁNYOSSÁGAI

Egészségügy hiányosságai, problémái	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Gyógyszertárral való lefedettség	Idősödő lakosság	?
Háziorvos hiány	Falvak lakossága	?
Kórház belgyógyászati osztálya szűkös	Idősödő lakosság	bővítés

A KISTÉRSÉGBEN MŰKÖDŐ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS EGYÉB INTÉZMÉNYEK

Település neve	Kórház	Működő kórházi ágy	Kórház felszereltsége, osztályok	Amennyiben nincs kórház a településen legközelebbi távolsága km
Ártánd	0			
Bakonszeg	0			
Bedő	0			
Berekböszörmény	0			
Berettyóújfalú	1	688	Az elmúlt évtizedekben több szakaszban lezajló bővítéssel és rekonstrukció után jelenleg 688 ágygal, 12 klinikai és 3 diagnosztikus osztállyal, vérellátó-állomással, 37 szakrendelővel szolgálja a bihari-sárréti területen élő és ellátási kötelezettséggel az intézethez tartozó mintegy 100000 lakost.	

Biharkeresztes	0		
Bojt	0		
Csökmő	0		
Darvas	0		
Esztár	0		
Furta	0		
Gáborján	0		
Hencida	0		
Kismarja	0		
Komádi	0		
Körösszakál	0		
Körösszegapáti	0		
Magyarhomorog	0		
Mezőpeterd	0		
Mezősas	0		
Nagykerek	0		
Pocsaj	0		
Szentpéterszeg	0		
Tépe	0		
Told	0		
Újiráz	0		
Váncsod	0		
Vekerd	0		
Zsáka	0		
Kistérség	1	688	

	Egy háziiorvosra jutó lakosok száma 1000 lakosra	100 bölcsődei férőhelyre jutó beírt gyerek	A járóbetegszakellátás rendelési órái, 1000	Idősek klubja férőhelyek szám 1000 hatvan éves és idősebb lakosra	Szociális otthon férőhelyeinek száma	1000 lakosra jutó adózók száma
Kistérség:	1618	0	56	48		361

A KISTÉRSÉG INFRASTRUKTÚRÁLIS HELYZETE

A kistérségen halad keresztül a kelet-nyugati irányban a Budapest – Szolnok – Berettyóújfalu – Biharkeresztes – Nagyvárad országos térszerkezeti vonal, amely egyben a közép – európai nemzetközi közlekedési folyosó része is.

A kistérség a 47-es számú főúton található településekből áll, az ebből leágazó mellékutakon három település található: Bakonszeg, Újiráz, Vekerd, de ezek is közel esnek a főúthoz. Ez az észak – déli irányú tengely Nyíregyháza – Debrecen – Derecske – Berettyóújfalu – Szeghalom – Békéscsaba – Szeged jelenleg regionális jelentőségű, a román – magyar határvonalat követő közlekedési folyosó.

Berettyóújfalu központi szerepet tölt be a térség megközelítésében, itt keresztezi egymást a 42. és a 47. számú főút, és Újiráz kivételével 30 perc alatt a kistérség délebbi települései is elérhetők.

Vasúti összeköttetése csak Berettyóújfalunak van illetve az Újiráztól 4 km-re fekvő Kótpusztának. Berettyóújfalu a 101-es nem villamosított vonalon kapcsolódik Budapesthez, de nincs közvetlen elérhetősége, csak Püspökladányom keresztül.

A környező települések busszal közelíthetők meg Berettyóújfaluból, általában a menetidő nem haladja meg a 30 percet, és általában legalább háromnegyed óránként indul busz.

A vízi közlekedés nem megoldható.

Berettyóújfalu 35,1 km-re esik Debrecentől. Az ártándi határátkelő 25,2 km-re található, a térség másik nagy központja, Nagyvárad 37 km-re fekszik, kb. 1 óra alatt elérhető.

Berettyóújfalu rendelkezik saját kis repülőtérrel, illetve a közelben található az egyre jelentősebbé váló debreceni repülőtér.

A térség egészére jellemző akut probléma a mezőgazdasági utak (burkolt utak és földutak) állapotának folyamatos romlása a rendszerváltás óta.

Berettyóújfalu illetve Zsáka kivételével a települések nem rendelkeznek szennyvízcsatorna hálózattal, de még Berettyóújfalu csatornahálózata is meglehetősen hiányosságokat mutat, ez jelentős környezetszennyezést eredményezhet.

A kistérségben csak Berettyóújfaluban található szennyvízkezelő telep, és bár a szükséges engedélyek meglennének, forráshiány miatt nem tudják az önkormányzatok megkezdeni a kivitelezési munkálatokat. (A vízminőség javító, tisztító berendezések beállítása kb. 3 éves időszakot ölelne fel.)

Nem megoldott a szilárd hulladék gyűjtése sem, ennek egyik eredménye, hogy a talajvíz-kutak nem alkalmasak vízkivételre. A kisebb településeken egyedül a közintézmények szemétszállítása megszervezett. Berettyóújfalunak, Zsákának és Furtának, Tépének, Konyárnak és Újiráznak van legális lerakódó helye, de ezek sem tesznek maradéktalanul eleget a környezetvédelmi törvény előírásainak. A települések többsége 20 éves tárolókkal rendelkezik, és ezért hiányoznak a környezetvédelmi hatástanulmányok. A településeken jelenleg sem honosodtak még meg a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő módszerek, ezt mutatja, hogy a legális lerakók mellett rendszeresen használnak nem kijelölt helyeket is a szemét lerakására illetve a szennyvíz kiöntésére, amely különösen veszélyes a talajra és a vízrendszerre. Berettyóújfaluban 6 illegális lerakóhely működik, ezeken történik részben a veszélyes ipari hulladékok elhelyezése. Berettyóújfaluból származó ipari hulladékok másik illegális lerakódóhelye található Bakonszegen. A hulladéklerakás megoldására 1999-ben indították útjára az ISPA projektet.

A települések közművekkel való lefedettsége kedvezőnek mondható, azonban a víz- és csatornahálózat esetében a biztonságos működéshez szükséges folyamatos rekonstrukciós munkákra van szükség. A felszíni vízelvezetés biztonságos megoldása érdekében a csapadékcatorna – hálózat rekonstrukciós munkái mellett folyamatos hálózatbővítés is szükséges.

Az árvíz és belvíz elleni védekezés egyelőre nem megoldott a térségben. A legfontosabb feladatok lennének:

- meglévő árvízvédelmi töltések rekonstrukciója
- az árvízvédelmi töltések hiányosságainak megszüntetése
- a belvízelvezető csatornák építése, megmaradt csatornák rekonstrukciója
- szükségeltározók kialakítása

A hatékony védekezés feltételezná a csatornahálózat építéséért és folyamatos karbantartásáért felelős szervezet létrehozását és a földtulajdonos kötelezését a sajátcsatornaik állagmegóvására és új csatornák építésére, de ezek az intézkedések még nem valósultak meg.

A kistérségben a lakások és a lakott üdülők száma együttesen 22119. 100 lakosra jutó lakások száma 40, 4 db. Az összkomfortos lakások aránya 31,9%, a komfortos lakások aránya 29,8%, a félkomfortos lakások aránya 8,7%, a komfort nélküli lakások aránya 25,4%, a szükség és egyéb lakások aránya 4,2%.

A közművel való ellátottság adatai: hálózati gázzal ellátott lakások aránya 41,1%, hálózati vízvezetékkel ellátott lakások aránya 74,9%, közcsatornával ellátott lakások aránya 14,1%, központos fűtéssel ellátott lakások aránya 34,7%. Meleg folyóvízzel a lakások közel háromnegyede rendelkezik (73,3%), vízöblítéses WC-vel pedig közel kétharmaduk (65,2%). Palackos gázzal ellátott lakások aránya 45,9%.

Egyéni távbeszélő fővonallal ellátott lakások aránya 50%, a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások aránya 17,1%.

1017 db kiskereskedelmi üzlet van a kistérségben, ebből 307 élelmiszerjellegű üzlet, 82 ruházati szaküzlet, 37 vas, festék és üvegáru üzlet és 20 elektromos cikket árusító bolt. A többi megyei kistérséghez viszonyítva a Berettyóújfalui kistérség kevésbé jól ellátott, ha az 1000 lakosra vetített kereskedelmi egységek számát tekintjük. Ugyanakkor a három város, Berettyóújfalu, Biharkeresztes és Komádi jól el tudja látni a többi kistélepet. A határ közelsége elméletileg kedvezne a bevásárló turizmus fejlődésének, de erre a kistérség jelenleg nem alkalmas, ilyen irányú keresletet nem tud ellátni.

A turizmus vonatkozásában a kereskedelmi szálláshelyek száma a megyében itt a legalacsonyabb, a magán szálláshelyek száma is kevésnek mondható. A vendéglátó egységek száma némileg kedvezőbb képet mutat.

A KISTÉRSÉGBEN IGÉNYBE VEHETŐ SZOLGÁLTATÁSOK

Szolgáltatás	Jellemzői	Érintett társadalmi csoport	Kihasználtság mértéke 1- nem kihasznált 5 jól kihasznált
Vendéglátás, idegenforgalom	Fejlesztésre szorul, de egyelőre a kereslet sem jelentős		3
Kereskedelmi egységek			5
Közlekedés, autóbusz ellátottság	Jól kiépített, a kistérség települései között a legjelentősebb kapcsolat	Községek lakossága	5
vonat	Gyengén fejlesztett, az infrastruktúra egyik legnagyobb hiányossága, nem tudja összekötni a kistérséget megfelelően az ország többi részével	Az egész kistérség lakossága	2

A KISTÉRSÉGBEN TALÁLHATÓ CIVIL SZERVEZETEK

Működési terület	Darabszám	Tagok száma összesen
Sport	4	
Kultúra	8	
Egészségügy	3	
Szociális ellátás	9	
Szakmai, üzleti érdekvédelem		
Oktatás	14	
Rekreáció	2	
Környezetvédelem	1	
Településfejlesztés		
Gyermek- és ifjúságvédelem	4	
Idegenforgalom	2	
Hagyományőrzés	4	
Egyéb	4	
Kistérség összesen		

A civil szervezetek meglehetősen szétszórtan találhatóak a kistérségben. Általában a helyi értékek védelme (múzeum, templom) vagy pedig valamilyen helyi kulturális érték (fűvészenekar) támogatása miatt hozzák létre a szervezetek. A szociális célból létrejött szervezetek magas száma is jellemző, ezek közül a legtöbb szervezet az idősök gondozását és támogatását jelölte meg, mint legfontosabb célt. AZ ifjúságvédelem illetve ehhez kapcsolódóan az oktatás is népszerű a szervezetek között, ez gyakran a helyi fiatalok táboroztatását, közös kirándulásait jelenti.

A civil szervezetek által ellátott feladatok jelentőségét növeli, hogy jelentős részüket községekben hozták létre, ahol a közösség megtartó ereje, a közösségi szolidaritás az egyik útja az állam által nem megoldott szociális védőháló létrejöttének. Egy olyan válságövezetben, mint amilyen a Berettyóújfalui kistérség, ahol nyomasztó a munkanélküliség, sok család számára meglehetősen reménytelenek tűnik a jövő és az elöregedés, elmúlás általános tapasztalattá válik (mint az egyre inkább eltűnő kistelepülésekben) a közösség szerepe felbecsülhetetlen. Gazdasági szempontból tekintve pedig hosszabb távon a helyi értékek és a helyi kultúra védelme erősíti a kulturális turizmus megjelenésnek és működtetésének kereteit.

Az idősök támogatása, segítése, alapvetően a generációs együttműködések keretén belül.

Fiatalok táboroztatása, kirándulások, sportolás, közös programok szervezése, a klasszikus ifjúságvédelem céljainak megfelelően tartalmas szórakozások nyújtása azoknak a gyerekeknek, akik anyagi okokból kifolyóan vagy egyszerűen a helyi adottságok (színház hiánya, videotéka hiánya) miatt nem találnak megfelelő programokat maguknak.

Jellemző még a tehetséggondozás támogatása, ez gyakran egy-egy oktatási intézmény mellett létrejött szervezet, amely feladata a tehetséggondozás anyagi lehetőségeinek megteremtése.

Ehhez hasonló céllal jött létre több nonprofit szervezet, amely feladat különböző közintézmények (pl. egészségügyi) vagy speciális problémákkal küszködő csoportok számára adománygyűjtés, pályázatok benyújtása.

A következő kategória a kulturális céllal létrejött szervezetek programjai, amelyek elsősorban helyi értékek védelmén, helyi szokások, hagyományok továbbvitelén keresztül támogatást nyújtani a közösségeknek.

Kistérségi menedzser adatai:

Neve: Kocsis László

Címe: Berettyóújfalu, Kossuth utca 6.

Telefonszáma: 06-54-500-174

E-mail címe: bcenter@bosz.hu